ſugere. Ventri non indulgere. Probra ubiq; magis q̃ grauia ſupplicia timere, laudem autem & gloriam quæ nobilium ſunt propriæ, undecunq; aucupari.

De Ignobilitate.

EVripides, ſtultitia paterna & ignobilitas filijs morbus eſt, ſolent enim ex malis mali naſci, ò filij Creontis ex bonis uiris boni naſcuntur, ex malis ſimiles naturæ paternæ, cum enim generis fundamenta non recte ſint iacta, neceſſe eſt ignobiles & infelices eſſe poſteros.

Laus diuitiarum.

SImonides interrogatus, utrum optabilius diuitias, an ſapientiam poßidere eſſet? neſcio inquit, uideo enim ſapientes apud diuitum ianuas eſſe frequentes.

Demoſthenes, Opus eſt pecunijs, ſine his enim nihil oportune agitur.

Antiphanes, Nugæ omnia ad aurum, ſolum enim mores, pulchritudinem, genus, amicitiam, & bona omnia præſtat.

Timotheus, Argentũ mortalibus ſanguis & anima eſt, inqt, quicunq; non habet hoc, mortuus inter uiuos ambulat.

Euripides, ne per deos, mihi pater nobilitatem narres, in pecunijs enim hæc ſita eſt, aurum mihi domi relinque, & ex ſeruo liber nobilis cito fiam.

Sophocles, Pecuniæ inueniũt amicos, honores, & prope principes, ſedes.

Vituperium diuitiarum.

PLutarchus, ne puero gladiũ, iubet prouerbiũ, ego autẽ

ne puero diuitias, neq; uiro ignorantiam & imperitiam.

Iſocrates, deſpice eos qui diuitijs inhiant & ſtudent, qui cũ his, quæ poßident, uti neſciant, perſimiles illis putantur, qui pulcherrimum equum habent, & equitare neſciunt.

Diogenes, Diuites arboribus & uitibus, quæ in montium rupibus & locis aſperis naſcuntur, comparabat, harũ enim fructus eos non attingere, coruos autẽ & id genus auium uorare dicebat, eodem pacto diuites in rebus honeſtis diuitias non expendere, ſed in adulatores, meretrices, cinedos, lenones, & turpißimas uoluptates ſine menſura effundere.

Iſocrates, Diuitiæ uitiorum magis q̃ uirtutum miniſtræ poteſtatem ignauiæ & uitijs ſuggerentes, ad uoluptates iuuenes alliciunt & excitant.

Anacreon, quinq; talentorum munus cum à Polycrate accepiſſet, poſtq̃ duas noctes cogitabundus inſomnes egit, reddidit, dicens: non tanti ea eſſe, ut cura aßidua ſollicitaretur.

Plutarchus, Appetitus quidẽ natura difficilis ad frenandum ſi diuitiarũ copia & abundantia accedat, effrenis efficitur.

Bion, ridiculos eſſe eos dicebat, qui ſtuderent & inhiarent pecunijs, quas fortuna præbet, illiberalitas, & auaritia cuſtodit, & bonitas erogat.

Diogenes, uirtutem neq; in ciuitate, neq; in domo diuite habitare poſſe dicebat.

Pecuniæ utiles ſi quis bene his utatur.

ISocrates, Lucra citra iuſtitiam facta, non diuitias, ſed pericula factura eſſe putabat, ne igitur pecunias accipere, lucrũ putetis, & eas erogare, iacturam, neutrum enim horum

VARINI CAMERTIS APOPHTHEGMATA

ad bene beateq; uiuendum mire conducentia, nuper ex limpidiſsimo Græcorum fonte in Latinum fideliter conuerſa, & lõge antea impreſsis caſtigatiora, Addito inſuper per Lucium Stellam directiſsimo indice ſecundum Alphabeti ſeriem. Seruato quidem duarum, trium, quatuorúe literarum iuxta locorum exigentiam ordine.

In Regia Poloniæ Cracouia.
M.D.XXXVIII.

VENCESLAVS SOBESLAVIENSIS. LECTORI.

Lector candide ſi cupis repente
Diuina quaſi uirgula uocatus,
Moralem ſophiam tibi parare.
Hoc parui moneo legas, libelli,
E græco tibi quod bonus Varinus,
Traduxit lepide ſimul latine.

LVCIVS STELLA MICCINELLVS.

Qui cupis humano ſuperos comprehendere ſenſu.
Et cupis angelicos noſcere mente thronos.
Hunc cape Socraticos referentem in dogmata mores.
Mores æthereæ limina prima domus.
Hunc cape (polliceor) Curios ſectabere, & ipſum,
Naſicam, & magnum relligione Numam.
Hoc duce ſanctus eris, ſapiens, moderatus, honeſtus,
Viuus in aſtriferos ibis ab orbe polos.
Contulit ô quantum latio pia cura Varini,
Qui mores noſtris reddidit, & Cynicos.

[...]oteka miejska [...] Leszno
B 224
2651 . 1920

ILLVSTRI DOMINO CHRISTOPHORO de Schidlowiecz Comiti Palatino ac Præfecto Cracouienſi, Regni Poloniæ Cancellario, &c. Iodocus Detius à regijs ſecretis.

S. D.

NAturam cunctos homines æqualiter produxiſſe, omniũ ante hac ſapiẽtiſsimorũ philoſophorũ traditiõe, arcanarumq; literarum ſententia adparet, quanq̃ iuſta utiq; pro meritorum ratione, dei (ſed ignota) diſpenſatione (ut hominum afflictione delinqui formident, qui diuino neglecto iudicio ad labem præcipites aguntur) alij alijs præſunt. Hos tamen eò minus nominis gloria inflari licet, quò magis propria reijcienda, ac ſubditorum ſola iuſticia quærẽda eſt. Atq; igitur, eos, qui in altis diuino nutu præfecti agunt, ſuo labore uniuerſæ reipublicæ otium parare ſumme addecet, ut ſic eorũ uigilijs, illa dormiat, occupationibus quieſcat curis & ſollicitudinibus iuſtis uerſetur in delitijs. Et quos natura pares genuit, deus quidem præficiat iuſtitia, pietate, prudentia, ſancta cura, quam quouis alio ſuperiores, nominis ſui gloriam honorisq; quærant magnitudinem, quos equidem nulla illecebris decet uoluptas, quæ omnibus numeris damnata ex bonorum albo extincta eſt. Ac quòm natura (quod memini) pares utiq; uniuerſos produxerit homines, conſtat tamen, ipſa dei diſpenſatione, omnes qui præſunt ſupra fatum, quibuſdam naturæ elegantiſsimis dotibus excellere. Quod nimirum literarum acquiſitione, longoq; imperandi uſu comparari creditur. Quare ego infelicem rempu: omnem iudicauerim, quæ non longis exemplis, & maiorum probatis uiuit inſtitutis.

Cuius item principes & magiſtratus, ueris literarum diſci-plinis uacui,ſua ſola inertia cōtenti,res omnes ex præſenti for tuna metiuntur. Verum felicem putauerim eam rempub. cu-ius magiſtratus maiorum iuſtis ac deſcriptis legibus uiuunt, alienis fortunis ſua omnia moderantur. Hæc autem ſola le-ctione cum hiſtoriarū tum antiquorū philoſophorū ſapientia aſſequi poſſe,nemo addubitat. At non multis multarū lectio comes, quo enim in repub: aſſiduiores,tanto in bonis literis rariores eſſe queunt,quo fit,ut ex re principum fuerit, manu hos libellulos geſtare,quibus ceu indice in uniuerſam philoſo phiam utantur. Ad hoc mihi libellus Romæ nuper in manus incidit, qui omnia reipu: neceſſaria philoſophorum ueterum ſententijs,quaſi uberem domeſticam ſuppellectilem,abundan tis domus contextā depromit. Illico putaui eum huius regni magiſtratibus utilem fore,quādo enim inter multas & idem difficiles curas longe lectioni uacare non ualeant,hunc apo-phthegmatum libellum è græco uerſum habeant, quo etiam ueram in repub:philoſophiam cognoſcāt,quiq; tam bene ab omnibus audire cupiunt, facere quoq; bene diſcant, atq; ſic incorruptam uirginem,pudoris ac caſtitatis iuſtitiam colere, alijsq; tum colendam tum adorandam exhibere poßint, & luxu omni poſito, pietati deinceps ſtudeant, ſubditis factis,q̃ uerbis ſint exemplo. Quàm dilucide hic libellus hæc omnia doceat nihil ſcribere placet quando adeo breuis ſit, ut citius perlegi,quàm iuſta epiſtola poßit. Ita etiam clarus,ut noſtro Encomio non egeat,Sed ut omnibus copia daretur, placuit Marco bibliopola efficiente, illum in Mille exemplaria ære-is notis tranſcriptum illuſtri tuo nomini dedicare,ut alioqui utilis & clarus, tuo patrocinio ac munere nobilitati noſtræ

ſieret cõmendatior, quòm enim in hac repub:non tam ſato, quàm uirtute,iuſtitia,pietate,adſectu in religionem,& bonis literis (quibus hæc ſola parantur) ornatus,in primas creueris partes, recte erit tuo præſidio hunc exire, ut quod tu ſingulos ſacere uelis,dicere tamē non potes,tuo hic dicat nomine, tuoq́; exemplo ſummum ſe nobiliſsimumq́; putet, qui ad tuendā iuſtitiam ſit & animoſior & crebrior,ſintq́; tandem qui præeſſe maxime affectant uirtutibus (te præeunte) clariores, ne præter rationem naturæ, qui in æquales depoſcunt imperium,uideātur efferri. Eſt *enim haut uulgaris uirtus alijs bene iuſtis præſcriptis legibus imperare,ſiue id perpetuo,ſiue certo circūſcripto temporū curriculo,ſato ſit cõceſſum.*Hæc *uero ut per compendiū legantur effea illuſt:tuæ ea offerens,in cuius uirtutibus collocandis ego nullum mihi deſumo negotium,quod ſint longe extra cõmunē aleam, nec paucis explicanda,& ego(quod noſti) maxime adulationis abhorreo uitiū.*Ne *item libello epiſtola ſit(ſi iuſte omnia per cenſeantur)longior, finem ſatio, illuſt. tua boni conſulat gratioſo uultu,ut ſolet clementer omnia. alienū q̄dem laborē acāpiat,quē ſi probet, omnibus probatū non dubitauerim,*
Et Detio in *gratiam commendato,*
Valeat *illuſtris.* D. *tua,*
Cracouiæ. 17.
Nouembris.
M. D. XXII.

A iij

VARINVS PHAVORINVS CAmers Epiſcopus Nicerinus, Leoni Decimo, Pontifici Maximo. S. D.

IDem ſane beatiſsime pater aulicis tuis, hiſq; qui uel ambitu uel cupiditate totos dies. ac noctes occupati, à ſtudijs bonarum artium abhorrent, accidere opinor, quod Enniano illi Neoptolemo, qui philoſophari ſibi quidẽ ait, neceſſe eſſe, ſed paucis, pleriq; enim omnes nimis magna interdũ diſcendi cupiditate flagrant, operam aũt nullam prorſus impendũt. Ego uero me his facturum operepretium exiſtimaui, ſi apophthegmata quedã à Stobeo græce collecta his diebus à me in ciuitatem aſcita latine æderem, quô facilius philoſopharentur, uiderenturq;, uel in tam exiguo libello, aliquid aſſecuti, quod fari interdum infantiſsimi quoq; poſsint, hoc enim philoſophãdi genus minime improbaturos ſcio, ubi tanquàm in promptuario cuiq; præſtò aliquid erit, quod uſurpent, & ſapere repente uideantur, tanquã diuina uirga (quod aiunt) conſperſi, atq; (ut opinor) erit etiam aliquid quod detinere, atq; oblectare doctiores poſsit. Hunc igitur beatiſsime pater tuo auſpicio publicum accipere uolui, ut qui tibi iam pridem meas operas, meq; totũ dediderim, mea quoq; ſtudia accepta referam. Vale.

Vtilitas quæ principibus ex librorum lectione prouenit.

DEmetrius Phaleræus Ptolomæum regem admonere ſolebat, ut libros, qui ad regnum facerent ſibi compararet, eosq; lectitaret, nam quæ amici admonendo regibus, ac principibus ſuggerere non audent, ea in libris ſcripta inueniet.

RES *optima monarchia.*

EX hiſtoria Sereni, Cum Crœſus Lydis imperaret, & unà ſecũ fratrẽ imperare cõſtitueret, unus ex Lydis dixit, ó rex, omniũ quæ ſunt ſuper terrã bonorũ, ſol author et cauſa eſt, & nihil eſſet ſuper terrã, niſi ſol reſplenderet, at ſi duo ſoles eſſent, ne omnia ab ipſis combuſta perirent periculum maximum eſſet, ſic Lydi unum regem ſaluti eorum eſſe credunt, duos autem nullo pacto tollerare poſſe.

Iſocrates, Status popularis, ciuium æqualitatem exigit, atq; in tali ſtatu ſummopere laudatur, & probatur, ut nihil alius alio plus poſsit, quæ res malis magis quàm bonis ciuibus cõducit. Princeps autem optimo ciui plurimum, poſt illum ſecundo, tertio, & cæteris deinceps pari modo ac ratione pro meritis tribuit, & diſpenſat.

Homerus, Non bonum dominatio multorum, unus rex, unus dominus ſit.

Iſocrates, Qui ſingulis annis magiſtratus adeũt, anteà priuati, rerũq; publicarũ ignari, & expertes quantũ à principibus qui ſemper rebus publicis aſsiſtũt, diſtent, res ipſa docet, principes etſi natura imbecilles, rerum tamen experientia cæteros anteeũt, qui aũt per uices ſtatui populari præſunt,

continuis ſemp̄ cõtentiõibus quas inter ſe exercent reſpu: labefactant, at printipes, in regno cõſtituti, cum non habeant cui inuideant, pro uirili parte optima ſacere nitũtur.

DE REGE.

Pythagoras, Potius elige, ut qui uerſantur tecum te uenerentur, & ament, quàm timeant, amorem enim reuerentia & obſeruantia, timorem odium ſequitur.

Anaxilaus rex interrogatus, quid eſſet in regno beatiſsimum, dixit, nunquàm uina beneficijs.

Theobulus, Fuge inuidiam multorum, Caue ab inſidijs odio te habentium.

Philon, Cum fortitudine benignitatẽ & manſuetudinẽ ſerua, ut non formidoloſus, ſed reuerentia dignus uidearis.

Socrates dicebat, eum eſſe optimum regem, qui à proprijs affectibus temperaret.

Iſocrates, Fidos exiſtima, nõ eos, qui quodcunq; aut dixeris, aut feceris laudant, ſed qui ſi peccaueris, te increpent, atq; redarguant.

Idem, Diligẽter inſpice eos, qui arte tibi adulãtur, & eos qui beneuolẽtia inſeruiũt, ne plus apud te mali q̃ boni poßint.

Idem, Amicos non omnes, uerũ tua natura dignos poßide, neq; eos cũ quibus ſuauiſsime uerſaris, rebus q̄bus tu præeſſe non potes, ſtatues, ſed eos cum quibus optime regnum reges, utpote qui rerum omnium, quas illi geſſerint, laudem uel culpam ſis ſubiturus.

Idem, Eadem pæna affice calumniantes, & delinquentes.

Idem, Tibi ipſi impera non minus q̃ alijs, eamq; rem Rege

digniſsimam exiſtima, ſi uoluptati nulli inſeruieris, uerum cupiditatibus omnibus magis, q̃ ciuibus imperaueris.

Idem, Eum eſſe ueriſsimũ honorẽ puta, nõ q in apto tibi tribuatur, Verũ q, arbitro remoto, uirtutibus tuis exhibeatur.

Idem, Pluris faciendũ eſt bonã gloriam q̃ diuitias filijs relinquere, hæ enim mortales, illa ĩmortalis, & diuitiæ gloria acqri poſſent, gloria aũt diuitijs nõ acqritur hæ etiã à malis poſsidẽtur, gloria aũt uirtute præditis ſolũ poſsidetur.

Plutarchus, Beneuolentia manſuetudine, & beneficijs, non timore, & minis comparatur.

Solon, Ille maxime mihi princeps glorioſus eſſe uidetur qui democratiam ex monarchia ciuibus fecerit.

Bias dixit, Ille princeps in primis laudibus afficiendus eſt, qui patriæ legibus mores accomodabit.

Thales eum felicem imperatorem putabat, qui ſecũdum naturam moriebatur.

Pittacus eum laudabat imperatorem, qui ita ſe gerebat, ut non eum, ſed ei ciues timerent.

Chilon eum optimum eſſe regem dicebat, qui ne ciuibus formidoloſus ſit, ſtudet.

Iſocrates, ne putes alios cõpoſitis & moderatis moribus uitã ducere oportere, reges autẽ licentioſis & incõpoſitis, ſed tuã temperantiã, & moderationẽ alijs exẽplũ ſtatue, utpote qui ſcias perinde ciuitatis mores eſſe, ac regum.

DE uituperio mali principis.

PTolomeus cognomento Philadelphus dicere ſolebat, cum multa alia incõmoda ipſa tyrannis habeat, tũ ma

xime,q, ei utilitatis cauſa,inſontes interficere,imp une liceat

Demoſthenes,Rex malus & tyrannus,res inimica bonis ciuibus,& legibus contraria.

Antiſthenes philoſophus dicebat,carnifices humaniores eſſe tyrannis,interrogatus quo nam modo? ratione̅ reddidit, etenim à carnificibus nocentes, à tyrrannis uero immerentes necantur.

DE abſtinentia & temperantia.

ERatoſthenes dixit,uinu̅ igni æquale habere robur, qd̅ cu̅ uiru̅ inuaſerit,eu̅ ueluti Boreas uel Notus mare Libycum turbat,& co̅fundit,occulta & quæ profunda me̅te gerit,aperit & oſte̅dit,uirorumq; tota̅ mente̅ excutit.

Aeſchylus,qui potus menſuram tranſgreditur, non amplius mentis & linguæ eſt compos, ſine pudore turpia, & indecentia loquitur,ex uiro factus puer.

Pythagoras dicebat ebrietatem inſaniæ eſſe exercitationem.

Theognides, Igne aurum,& argentu̅ opifices cognoſcunt, uiri au̅t mentem etia̅ prude̅tis uinum manifeſtat,uitiumq; omne detegit,uituperatq; ſapientem.

Anacharſis primum uini poculum in menſa dixit eſſe ſanitatis,ſecundum uoluptatis,tertium inſaniæ.

Antiſthenes, Dionyſio ferulam,& obliuionem conſecrant, tanq̃ non oportunum menſæ delictorum reminiſci.

Plato,Gubernator temule̅tus,& quicunq; imperat, peruertit oïa ſiue ſit nauigiu̅,ſiue currus,ſiue exercitus,qbus præſit.

Idem, Non ſolum ſenex(ut aiunt) bis puer,ſed & ebrius.

Plutarchus, Ignorantiam occultare (ut dixit Heraclytus) difficile eſt,ſed in uino multo difficilius,& Plato ait in uino mores fieri manifeſtos.

Sophocles Aeſchylum accuſabat, qui uino madidus ſcriberet, nam & ſi optima, & conuenientia facis, tamen ea neſciẽs.

Pythagoras interrogatus, quo nã pacto ebrius ab ebrietate ceſſare poſſet, reſpondit: ſi crebro à ſe acta contempletur.

Anacharſis interrogatus, quo nam modo quis ebrietate non capietur. dixit, ſi inſpiaet qualia ebrij faciunt.

Pericles, Sophocle formoſum adoleſcentulum ſibi oſtendente, dixit ôo Sphocles modeſtum, & temperatũ imperatorẽ non ſolum manus, ſed etiã oculos abſtinẽtes habere decet.

Socrates interrogatus quo modo quis fieri diues poſſet, dixit ſi ab omni animi cupiditate erit liber.

Idem dixit, continentiam eſſe, corporis uoluptates fugere.

Socrates interrogatus qua in re ab alijs differret, reſpondit: in ea ꝙ cæteri quidem uiuunt, ut comedant, at ego comedo ut uiuam,

Euſebius, Epicurus interrogatus quo modo quis fieri poßit diues, reſpondit, non his quæ habet addens, ſed multa è neceſſarijs demens.

Democritus, Benignus & uir cõtinẽs, nõ is ꝗ triſtatur ob ea, quæ nõ habet, ſed ꝗ, his quæ poßidet ac gaudet, habẽdus eſt.

Pythagoras, mori multo ſatius eſſe, ꝙ̃ animam incontinentia, & uitijs contaminare, & polluere cenſebat.

Idẽ, robur maximũ, & diuitias putabat, cõtinentiã poßidere.

Euſebius, Demõſtratio mẽtis optimi uiri, hæc exiſtimãda eſt, non ad prandia ſe eſſe natum, neq; in hoc uitam eſſe exiſtimare, ſed ſolius uitæ cauſa cibos inuentos eſſe iudicare.

Democritus, Rerũ ſuauiũ raritas, maxime decet et delectat.

DE adulatione, & audacia loquendi.

APOPHTHEGMATA.

Zeno, Teipſum redargue, quicunq; es, & ne ad gratiã audias, & adulatorũ loquendi audatiã à te remoue.

Antiſthenes dicebat, melius eſſe incidere in coruos, q̃ in adulatores, illi enim mortuorum cadauera, hi uero uiuentium animas deuorant.

Ariſtonymus dixit, ut ligna ignẽ augẽtia ab ipſo abſumũtur, ſic diuitiæ adulatores nutrientes ab ipſis corrumpuntur.

Crates ad iuuenẽ diuitẽ, multos adulatores ſecũ trahentẽ, inquit, adoleſcentule miſeror tuam ſolitudinem.

Socrates, Adulatorum beneuolentia infortunia amicorum, tanq̃ abhominationem fugit.

Idem, Venatores canibus lepores, multi autem laudibus ſtultos homines capiunt.

Antiſthenes dicebat, Vt meretrices bona omnia præter mentem & prudentiam amatoribus precantur, & optant, ſic & adulatores his cum quibus uerſantur.

Diogenes, in adulatione, ſicut in monumento amicitiæ ſolum nomen inſcribi dicebat.

Phauorinus, Vt Actæon à canibus à ſe nutritis laceratus periit, ſic ab adulatoribus nutritores pereunt.

Socrates, Lupi canibus, adulatores amicis ſimiles, diſsimilia tamen capiunt.

DE PRODIGALITATE.

Diogenes à prodigo minam petebat, illo autẽ dicente, cur ab aliis triobulũ, & à me minam petis? reſpõdit, ab aliis quidem rurſus ſpero, à te autem non amplius.

Socrates cõſpecto quodã nulla habita ratione, omnibus gra

tificante, & omnia ſubminiſtrante, male inquit pereas, quia gratias uirgines, meretrices effeciſti.

Crates diuitum prodigorum pecunias ficus in præcipitijs, & præruptis locis plantatis comparabat, ex quibus homines nihil, ſed tantũ corui, & milui capere poſſent; ſic & horum pecunijs meretrices & adulatores ſolum fruuntur.

Zeno excuſantibus prodigalitatem, atq; propter copiam id poſſe facere dicentibus, reſpondebat, nempe etiam & cocis uenia danda eſt, ſi propter ſalis copiam obſonia nimis ſalſa ſe feciſſe dixerint.

DE BELLO.

ANtiſthenes ſocraticus, dicente quodam, bella multos pauperes perdere, immo multos facere dixit.

Archidamus Ageſilai filius, ſagittã cũ primũ ex Sicilia allatã inſpexiſſet, exclamauit, ô Hercules, hominis uirtus perijt.

Demoſthenes, Bellum glorioſum, turpi paci anteponendum.

LAVS AVDACIAE.

AN tiphanes, Quoniam moriendum eſt, gratis mori manifeſta iactura eſt.

Iſocrates, Magis fuge infamiam quàm diſcrimen, decet enim timidos & imbelles mortem formidare, at fortes, in uita, ignominiã, at ſi quando periclitari contigerit, magis gloriæ, q̃ uitæ inhoneſtæ conſule, omnes fato morimur, at bene mori, fortium uirorum proprium eſt.

DE Vituperio ætatis iuuenum.

PApe, Iuuenis & imperitus, qualis eſt uir?

Plato, De iuuenibus diuinare difficile eſt, nam quò ipſorum ætas ſit euaſura, coniectura conſequi haud promptum eſt, preſertim cum multas mutationes habeant, & modo huc modo illuc deferantur.

Idem, Iuuenum mores, in uita uarias, & multas mutationes accipiunt.

Idem, Legem oportebat eſſe, pueros nõ amare, ne in re tam incerta tautum ſtudij abſumeretnr, finis puerorum eſt incertus, ſiue in uitia, ſiue in uirtutes ſit euaſurus.

DE audacia & fortitudine.

Clitarchus hiſtoriographus dixit, Omnis audacia uirium, tranſcendit menſuram,

Archidamus Lacædemoniorum imperator conſpicatus filium temere cum Athenienſibus pugnantem, dixit: Aut uiribus adde aut de audacia remitte.

Iſocrates, Fortitudo cũ prudẽtia ꝓdeſt, ſine hac plurimũ obeſt

Plutarchus, Audacia cũ ratiõe in rebus piculoſis ſuſcepta laudanda eſt, impetus autẽ ſine ratiõe, temeritas, dicendus eſt.

DE imperatoribus, & præceptis in bello.

Triballi populi quatuor phalanges in prælijs inſtruũt, primã ex imbecillibus, & debilibus, ſecundã ex optimis & fortibus uiris, tertiam ex equitibus, quartam ex mulieribus, quæ ipſos in fugam uerſos maledictis, & conuicijs inſectantes retinerent.

Plutarchus, Antigonus rex hoſtibus inſequentibus cædens, non ſe fugere, ſed utilitatem retro ſitam perſequi dicebat.

Lamachus cum ex tribunis quēdā increparet, at ille ſe id nō amplius facturū diceret, nō eſt inquit, in bello bis errare

Antigonus rex interrogatus, quonā modo qs īuadere hoſtes debeat, aut dolo, aut ui, aut aperte, aut occulte, reſpondit.

Epaminundas Thebanus conſpecto magno exercitu, qui bono & prudente imperatore carebat, quanta bellua eſt, & caput non habet, inquit.

Ageſilaus lacedæmoniorū rex īterrogatus, quæ eſſent bono imperatori neceſſaria, dixit: aduerſus hoſtes audacia, erga milites beneuolentia, in oportunitate uero ratio & cōſiliū.

Iphicrates interrogatus, quis in concione maxime ſapiat, utrum eques, aut miles, aut ſagittarius, aut ſcutatus, nullus horum inquit, ſed his omnibus qui iubere norit.

Chabrias, optime & pulcherrime eos imperare dicebat, qui res hoſtium callerent.

Philippus rex meliorem ceruorum exercitum leone imperante eſſe dicebat, quàm leonum ceruo ductore.

Iphicrates exercitum oportere compoſitū eſſe dicebat, tanq̃ unum corpus, thoracem, phalangem: manus milites leuis armature: pedes, equites: caput, imperatorem.

Timotheus interroganti cuidā, qua in re differret ars militaris à rhetorice: qua bellum, inquit, à pace.

Philippus interrogatus, quos maximo amore, quos itē ſummo odio proſequeretur, quorū inquit, proditione utor, eos ualde diligo, qui iam prodiderunt uehementer odi.

Antiphanes dicebat, precari & optare oportere, citra fortitudinem multa bona hoſtibus eſſe, nam ea non poßidentium, ſed uincentium eſſe.

T hucydides, Pax ex bello magis, quàm ex quiete ſtabilitur & confirmatur.

DE his qui præſunt urbibus.

SOlon, Rege, cum prius regi didiceris, regi enim cum didiceris, ſcies regere.

B ion, bonum & iuſtum rectorem non ditiorem, ſed illuſtriorem à publica adminiſtratione, decedere oportere, dixit.

A gathon dixit, tria urbis gubernatorem memoria tenere oportet, primũ, quod hominibus imperat, ſecundum, quod ſecundũ leges debet imperare, tertiũ, quod non ſemper imperabit.

I ſæus, Qui iniuriam inferentes puniunt, hi alios ab iniurijs abſtinere faciunt.

P lutarchus, Thebis iudicum imagines ſine manibus in foro collocatæ, & iudicum principes etiam clauſis oculis, quid aliud ſibi uolunt? quàm iuſtitiam eſſe incorruptam?

I ſocrates, Conſtitutus in magiſtratu, & publicis adminiſtrationibus, malo homine minime uteris, nam eorum in quibus ille peccauerit, tibi culpa omnis attribuetur.

L yſias dixit eandem ſententiã & mentẽ iudices & latores legũ habere oportet, ſi recta iudicia pronunciare uolunt.

AEſchines dixit eandem oportet eſſe patroni & legis uocẽ, quando uero altera legis, altera patroni ſit, legi ſuffragiũ dandum eſt, non aduocato impudentiæ.

H yperides, Incipientibus iniurijs obſiſte, nam cum ſemel radices altius uitium egerit, ut morbus diu corpore connutritus, non facile extinguitur.

Euſebius, Qui alijs præeſt nõ poteſtate ſola, uerũ dignitate,

mente,& uirtute quibus imperat præſtare debet.

Bias damnaturus quendam morte,illachrimauit, interrogatus quid paſſus?ita damnas & fles, reſpondit, neceſſe eſt naturæ affectum,& legi ſuffragium reddere.

Cato ſenior,peßimum eſſe dicebat præſidem,qui ſibi ipſi imperare non poſſet.

Antiphon,Non iuſtum eſt qui re peccat,ut uerbo abſoluatur,rurſus qui recte operatur, ut uerbo pereat, uerbum enim linguæ,opus autem mentis.

Epictetus,ita ut ſol non expectat ſupplicationes,ut oriatur, ſic neq; tu expectes plauſus, & laudes, ut benefacias, ſed ſponte omnibus confer beneficia,& ut ſol amaberis.

DE IVSTITIA.

Philemon,Vir iuſtus eſt, non qui,iniurius non eſt, ſed qui cum eſſe poßit,ne ſit,cauet,neq; qui parua non accipit,ſed qui magna cum poſſet,abſtinuit,neq; qui omnia hæc ſeruat,ſed qui incorrupta, legitimaq; natura, iuſtus eſſe mauult quàm uideri.

Ageſilaus,fortitudinis nulla planè utilitas,ſi abſit iuſtitia,at ſi iuſti omnes eſſent,fortitudine non indigeremus.

Demoſthenes, Hi homines in primis laude digni habendi ſunt,qui nullã iuſtitiæ anteponũt utilitatẽ, pecunias enim quiſq; poßidere poteſt.At gloria pecunijs non emitur.

Plato,Scientia à iuſtitia,alijsq; uirtutibus ſeiuncta,calliditas, non ſapientia habenda eſt.

Demoſthenes, Soli dei cultores habendi ſunt, quibus inimicæ eſt iniuſtitia.

Plato, Ariſtides cognomento iuſtus, interrogatus, quid eſſet iuſtitia, aliena inquit non deſiderare.

Epictetus, Si recte iudicare uis, nullius rei, præter quàm iuſtitiæ rationem habueris.

Idem, In iuditijs minime erraueris, ſi teipſum in uita iuſtum, incorruptumq́; ſeruaueris.

Idem. Quēadmodū lapis aurū explorās, ab ipſo nō exploratur, ſic iuſtus, qui iuditio præeſt, ab auro non corrūpitur.

Idem, Vt recto nihil rectius, ſic iuſto nihil iuſtius.

Plato, In Pedalijs gente Indica nō qui ſacrificat, ſed qui rerū gerendarum eſt peritiſsimus, præſiatur ſacris, petitq́; à dijs nihil aliud quàm iuſtitiam.

Idem, Deus nuſq̄ ac nullo modo iniuſtus habetur, ſed q̄ iuſtiſſimus, & ei nihil ſimilius, q̄ qui noſtrum eſt iuſtiſsimus.

Idem, Vir peregrinus iuſtus non ſolum ciui, uerum etiam conſanguineo eſt anteponendus.

DE INIVSTITIA.

ANtiphon, Mala & turpia lucra, breues uoluptates, deinde magnas triſtitias habent.

Euſebius, Is diues exiſtimãdus eſt, q ſe qđ ſatis eſt, habere putat, qui aūt ſemꝑ, ut acq̄rat, inhiat, expleri nunq̄ poteſt, etiam ſi Mida ditior ſit, ego eum pauperem & Irum uoco.

Democritus, Diuitiæ malis artibus comparatæ, manifeſta probra exiſtimandæ ſunt.

Bion Sophiſta, auaritiā oīm uitiorū metropolim eſſe dicebat

Idem, Pecuniarum appetitus niſi ſacietate terminetur, extrema paupertate multo difficilior eſt, maior enim appetitus maiorem facit indigentiam.

Antiſthenes, Auarus ne rex quidem, atq; liber, bonus.

Herodotus q̃ peßimum eſt docere animam plura habere, & querere quàm habeat.

Timon, cognomẽto Miſanthropos, latine oſor hominũ, dixit auaritiã & inanem gloriã malorũ omniũ eſſe elementa.

Socrates interrogatus, qui ſunt auari? reſpondit, turpia lucra ſectantes, & amicos deſpicientes,

Semiramis cũ ſibi ſepulchrũ cõſtruxiſſet inſcripſit: quicunq; rex pecunijs indiguerit, ſi hoc monumentũ aperuerit, pecuniarum quantũ uolet accipiet, Darius cum ſepulchrum aperuiſſet, pecunias quidem non inuenit, ſed huiuſmodi inſcriptionem: Niſi malus uir eſſes, & pecunijs inexplebilis nunq̃ mortuorum ſepulchrum uiolaſſes.

Plato, ad eum qui ſemper pecunias coaceruare ſtudebat. inquit, ò praue ne ſemper poſſeßionem augere, ſed minuere cupiditatem quæras.

Diogenes pecuniarum accumulatores, magnos mendicos uocabat.

Plato, Nimia pro filijs pecuniarũ collectio, magnus eſt auaritiæ prætextus, proprios mores redarguens, & detegẽs.

Simonides interrogatus, quare iam ſenio confectus tam auarus eſſet, reſpondit: malo quãdo moriar inimicis pecunias relinquere, q̃ dũ uiuo amicis indigere, damnans hac re inſtabilitatem amicitiæ multorum, ſimul & paucitatem.

DE Prudentia.

CRates, cum in forum ueniſſet, conſpexiſſetq; alios uendentes, alios uero ementes, inquit: hi quando diuerſam inter ſe rem exercent, beatos ſe eſſe putant, at ego

ab ambobus his liber, me illis beatiorem eſſe iudico.

Calliſthenes in ſecundo metamorphoſeon, Celenis urbe phrygiæ, ira Iouis idæi terræ hiatus cum maxima aquæ copia factus, multas domos cum uiris in profundũ traxit, populo uero in maximo diſcrimine conſtituto, Midas rex ex oraculo dixit, terram coituram, ſi quod habetur optimum, & precioſum in uita, in illũ terræ hiatũ deijceretur, cũ aũt Celenitæ omne aurũ, argentũ & muliebre ornamentũ in ipſum hiatũ deieciſſent, malũq; ipſum adhuc nõ ceſſaret, Aegiſteus Midæ filius ratus, nihil in uita eſſe anima precioſius poſt patris, & Timotheæ uxoris amplexus, equum conſcendit, factoq; impetu, in illum ſe deiecit hiatum.

Democritus, Dardani gens Illyrica, ter ſolum in uita lauantur, primo quando naſcuntur, ſecundo in nuptijs, tertio quando moriuntur.

Ariſtoteles, quãdo, nõ ut uolumus ꝗmus, ut poſſimꝰ, uelimus

Iſocrates, Prudentem & bonũ uirum decet, præterita meminiſſe, præſentia agere, & futuris conſulere.

Bias, Tarde, & conſulto rem aggredere, uerum ubi fueris aggreſſus mature perficito.

Chilon iacturam turpi lucro præponendam eſſe cenſebat, hæc enim ſemel, illud uero ſemper te triſtitia afficiet.

Socrates, cum principibus aut ꝙ minime, & rariſsime, aut ꝙ obſequentiſsime uerſandum eſſe cenſebat.

Iſæus, Maximũ deo ſacrificiũ quotidie hominẽ offerre exiſtimabat, qui uitã honeſtã, & à uitijs incorruptã traduxerit

Muſonius dicebat, homines non poſſe præſentem diem bene uiuere, niſi illum ſe tanꝙ ultimum uicturos propoſuerint.

Antiſthenes neq; ſympoſium, ſine colloquio, & ſocietate neq; diuitias ſine uirtute, uoluptatem habere affirmabat.

Pytagoræ præceptũ eſt, quæ turpia factu, & dictu ſunt, ne cogitanda quidem eſſe.

Pytagoras, Vitam optimam eligere oportet, nam ſuauem, & iucundam ipſa conſuetudo faciet.

Phocion præcipit, ut ex templo altare non eſt amouendum, ita ex humana natura miſericordiam non eſſe tollendam.

Pytagoras magis animi uires, q̃ corpis optãdas eſſe aſſerebat

Idem animi bona ueras poſſeſſiones eſſe pſuadere nitebatur, cætera fortunæ eſſe inſtabilia, & incerta, diuitiæ enim fortũæ temeritati ſubiacẽt, uirtus ſtabilis, ĩmobiliſq; habetur

Idẽ. Quorũ cauſa uiuere uis, horũ etiã gratia ne mori tĩeas.

Diogenes interrogatus, quo nam modo quis ſuimet præceptor fieri poſſit, reſpondit: ſi ſeipſum eis quibus alios increpat, increpuerit.

Xenophon, uirtutes, quæ inter homines celebrantur, ſi recte conſidaraueris, eas omnes diſciplina, & exercitatione inuenies eſſe auctas.

Pytagoras dicebat, melius, & tutius eſſe in grabato dormire ſecurum, q̃ in lecto purpura ſtrato ſollicitum.

Idem dicebat, homines comparare oportet amicos & filios huiuſmodi, qui in uitæ mutationibus permaneant.

Euripides tres dixit eſſe uirtutes, quas bonos uiros exercere decet, colere deos, parentes honorare, & cõmunibus legibus parere, hæc q̃ fecerit, inſigni gloriæ corona ornabitur

Platonis ſententia eſt, uirtuti omnia cædere.

Socrates, Quemadmodũ nõ is equus, qui pulcherrimis pha-

leris ornatus eſt, ſed qui natura eſt ſplendidus, generoſus habetur, ſic ex hominibus non is, q magnas diuicias poſsi- det, ſed q̃ uirtute animi ſplẽdeat, habendus eſt generoſus.

Pytacus iuſte apud te depoſitum ſine fraude reddere iubet.

Socrates, ut in recluſo & aperto templo ſtatuæ & orna- menta omnia, quæ in eo ſunt conſpiciũtur, ſic ex ore aper to, & loquente anima cognoſcitur.

Iſocrates, præcepit, ne ea alteri faciamus, quæ ab altero no- bis fieri grauamur.

Idem, uitæ partes quemadmodum perfectæ ſtatuæ, ſic omnes pulchras, & abſolutas eſſe oportere, dicebat.

Idem, Ita ut ſtatua in baſi, ſic uir bonus, & ſtudioſus in ele- ctione pulchra cõſtitutus, cõſtãs & immobilis eſſe debet.

Pythagorius Tarẽtinus, Vt eſt boni & periti gubernatoris ſe ad uentorũ uarias mutatiões accõmodare, ſic & ſapiẽ- tis uiri eſt, animi perturbatiões, & mutationes moderari.

Socrates, In nauigando gubernatori parere oportet, in ui- uendo autem ei, qui melius proſpicere, & conſulere poſsit.

Bias, Non timore, ſed amore à uitijs, & à peccatis abſtinere debemus.

Ariſtonymus, Qui ſe in ludis exercet, à labore, qui autem be ne, & feliciter agit, ab inuidia caueat.

Bias, ita uiuere homines oportere dicebat, ut per exiguum tempus uicturos.

Pythagoras ſapientiam eſſe murum, telum & fortitudinem ſapientis dicebat.

EX Thalete de eo quod ſatis eſt.

QVemadmodũ bonũ hiſtrionẽ perſonã quã cum poeta induit, bene ſuſtinere oportet, ſic & bonũ uirũ, quam ſibi fortuna accomodauit, etenim ipſa (ut Bion dixit) interdũ primarũ, interdũ ſecundarũ partiũ, interdũ regis, interdum tibianis perſonã diſpenſat, ne uelis igitur cũ ſecundarũ partium perſonã agas, primarũ tibi uendicare.

Ariſtoteles, feliciatatẽ nõ in multis poſſeßionibus, ſed in animi bona habitudine ſitam eſſe dicebat, etenim ut neq; corpus ſplendida ueſte ornatum, dicet quis eſſe beatũ, uerum bene affectum, & bona ualetudine corroboratum, ſic diã par eſt & de anima erudita, talem enim uirũ appellabimus fœlicem, qui non ueſtibus ſit ornatus, ſed qui dignus, nam neq; equum malum & inertem phaleris aureis ornatũ, propterea dignum & bonum putabimus.

Chryſippus Stoicus dixit, mentem eſſe ſermonis fontem.

Socrates interrogatus. quid eſſet prudentia, reſpondit: animi conannitas.

Idem interrogatus, quod maximum eſſet in minimo corpore, reſpondit: bona mens.

Periander interrogatus, qui prudentes ſunt? dixit non facile delinquentes, & peccantes.

Herodotus, O rex, idem eſſe apud me iudicatur, & bene ſapere, & bene dicenti obtemperare.

Pythagoras, Scito omneis homines pro confeſſo habere prudentiam ſummũ bonum, ſed hoc bonum paucos poßidere.

Socrates, Vt qui nauigãt ſecũdis uentis, accingunt ſe & præparãt aduerſus tempeſtatẽ, ſic & prudẽtes in feliciatate cõſtituti aduerſus malam fortunã ſe præparãt, & diſponũt

DE Inſipientia & Imprudentia.

MEnander, Si quis perperam diſponit, quod in uita ſortitus eſt bonum imprudens, & ſtultus non beatus appellandus eſt.

Demoſthenes Rhetor, cum ineptum populi gubernatorem ualde clæmentem, conſpexiſſet, inquit: non magnum bene eſt, ſed bene, magnum eſt.

Bion dicebat, grammaticos de Vlyſſis errorē inquirentes, proprium non exquirere, neq; inſpicere, in eadem re multos quoq; errare, qui circa inutilia, & nullo precio digna tantopere laborent.

Crates, homines ſtultos terebellis comparabat, ut enim illa per ſe nihil agunt. ſic & ſtulti niſi neceſſitate cogantur, nihil oportune faciunt.

Plato dicebat, eos q corpora exercēt, & animā negligūt, nihil aliud facere, q̄ imperātē negligere et imperatū curare

Diogenes dicebat, homines ſumma cura, quæ faciunt ad uiuendum perquirere, ſed quæ ad bene uiuendum conducāt, nihili pendere, & negligere.

Iſocrates, Peregrini & aduenæ in uijs, indocti & rudes in rebus errant.

Idem, Proteus forma, imperitus animo in unaquaq; re uariatur, & mutatur.

Demades, Athenienſes tibicinibus ſimiles eſſe dicebat, quibus ſi quis linguam auferat, rationis nihil relinquat.

Theocritus, elementorū præceptori male docenti, dixit: cur geometriam non doces? illo reſpondente: neſcio, & quid

hoc inquit? cum legere etiam neſcias.

Democritus, Gloria, & diuitiæ ſine prudentia, non tutæ poſſeßiones.

Socrates conſpecto diuite adoleſcentulo, & inerudito, ecce inquit, aureum mancipium.

Bion interrogatus, quid eſſet dementia, dixit: felicitatis impedimentum.

Stilpon interrogatus, quid eſſet ſtatua fortius? dixit: homo animo ſtupidus.

Euſebius, Stulti habendi ſunt qui pecunioſos, & malos honorant, ſtudioſos aũt, & uirtute præditos deſpiciunt.

Socrates, Vt incontinentes & intemperati, in ægrotationibus, ſic dementes in aduerſis immedicabiles ſunt.

Ariſton Chius, eos qui diſciplinis circularibus, neglecta philoſophia incumbebant, Penelopes procos comparabat, qui à Penelope ſpreti, ad pediſſequas ſe uertebant.

Socrates, Vt timidus contra ſeipſum arma fert, ſic ſtultus pecunias poßidet.

Idem, Duo ſunt genera ſtultitiæ, alterum eſt dementia, & furor, alterum uero imperitia, & ruditas.

Socrates, Aegroti dicta, & ſtulti felicitas multum habent moroſitatis.

Idẽ, Vt in cõuiuio uinũ auſterũ nõ eſt deſiderabile, ſic in ſocietate, & cõſortio ruſticus nõ eſt admittẽdus et expetẽdus.

Cleantes ineruditos ſolum forma à beſtijs differre dixit.

Socrates, Tonitrua pueros, minæ ſtultos perterrefaciunt.

DE TEMPERANTIA.

HEraclitus, Vir uino madidus, & titubans ab imberbi puero ductus, animam habens madidam, quo uadat nõ intelligit, anima igitur ſicca ſapiẽtiſſima et optima eſt.

Xenocrates, miſsis ſibi ab Alexandro pecunijs, ſuo more, qui eas tulerunt, ad prandiũ acceptis, nunciate Alexandro inquit: Donec ita uixero quinquaginta eius talẽtis (tot enim erant pecuniæ ab Alexandro miſſæ) me non indigere.

Plato, Iberorũ mulieres quolibet anno quicq̃d texũt, in commune conferũt, uiri aũt iudices, quæ plurimũ texuit, eam honore maximo afficiũt, habẽt etiã & zonæ mẽſurã, quæ ſi earũ uentrẽ capere nequeat, magno uitio & prbo dant

Thucidides, adoleſcentulo dicente magnum quid eſſe, quæ quis cupiat poſſe conſequi, multo magis eſt inquit, quæ dedeceant, non affectare,

Aeſchines, Modeſti & tẽperati uiri uitam ita purã & ſyncerام eſſe oportet, inquit: ut ne turpitudinis quidẽ ſuſpitionem de ſe præbeat.

Demoſthenes, non omnem uoluptatem, ſed honeſtam tantũ dixit eſſe eligendam.

Idem, Iuſtus & bonus amor, ſine iniuria honeſta expetit.

Idem, Malum nullum homini poteſt accidere, qui ſapientiæ fundamenta temperantiam, & continentiam iecerit.

Socrates, Quemadmodum Sirenes, ſic uoluptates eum præterire oportet, qui ad uirtutem, ut patriam feſtinat.

Epictetus, Si uis bene audire, diſce bene dicere, cum uero bene dicere didiceris, bene facere pro uiribus nitere, ita ſi feceris ut optas, bene apud omnes audies.

Idem, Tecum examina utrũ diuitẽ te, an felicem eſſe uelis, ſi

quidē diuitē,ſcito neq; bonū, neq; in te eſſe, nam hoc mutuo ad tempus,felicitatē uero ex noſtra electiōe habemus.

Idem.Caſtiga animi motus,& perturbationes,ne quandoq; ab ipſis caſtigeris.

Idem,Nō paupertas triſtitiā & dolorē creat,ſed cupiditas, neq; diuitiæ nos à timore liberāt,ſed ratio,qua cū ſis præditus,ne diuitiarū cupiditatē et pauꝑtatē,ſed teipſū accuſa

Idem,Trifariam eum,qui tecū uerſatur, prudēter examina, aut ut maiorem,aut ut minorē,aut ut parem & æqualē, ſi maior,ei obtēperandū eſt,ſi minor,nō obtēperandum, ſi æqualis,pari modo cū eo te geras, neq; te præponens, neq; ſummitēs,ita ſi feceris æquabiliter cum eo uiues, & in contentionem nunquàm uenies.

Idem,Si cupis bene. & ſine perturbatione domū habitare, Lycurgus tibi imitandus eſt, ut enim ille nō mœnibus urbē,ſed uirtute habitatores muniebat,& liberā ciuitatē cuſtodiebat,ſic neq; tibi magna aula ædificāda, neq; turres altæ excitandæ,uerum habitatores,beneuolentia,amicitia. & fide firmandi & muniendi ſunt,ita ſi ſtatueris, calamitas nulla ipſam ingredietur.

Idem,Non tabulis & picturis,ſed tēperantia,& bonis moribus domus ornāda eſt,tabularū enim & picturarū uarietas,oculorū eſt ad tempus oblectatio, tēperantia autē deleri non poteſt, & perpetuū domus eſt ornamentum.

Idem,Quēadmodū lupus cani ſimilis eſt,ſic adulator, adulter,& paraſitus amico ꝑſimilis,caue igitur ne ꝓ canibus cuſtodibus,imprudēs,lupos rapaces in domū intromittas.

Idem,Vt turpi uoluptate,auaritia & ſuꝑbia nihil eſt peius.

atq; deterius, ita magnanimitate, manſuetudine, & humanitate, nihil prius, & melius.

Idem, Melius eſt cum paucis intrepide uiuere liberum, quàm cum multis ſeruire ſeruitutem.

Idē, Quicūq; ſeruire recuſat, ſeipſum prius ſeruitute ꝓpria liberet, erit aūt liber, cupiditate ſolutus, neq; enī Ariſtides, neq; Epaminūdas, neq; Lycurgus diuites, & cupiditatum ſerui, alius iuſtus, alius deus, alius liberator, appellati fuiſſent, niſi pauperes Græciam ſeruitutis iugo liberaſſent.

DEMETRIVS Phaleræus,

Menſura in rebus omnibus res optima.

Parentes cole.

Bene te habe, & corpore & animo.

Libenter audi, ſed pauca.

Libenter diſce.

Liguuam moderatā cuſtodi.

Iniuſticiam odio proſequere.

Quod eſt uirtutis propriū pietatem cole.

Ciuibus bene conſule.

Linguam tempera.

Violenter nihil agas.

Filios erudi.

Inimicitias diſſolue.

Inimicum populi propriū hoſtem puta.

Ne nimis ſapere uelis.

Seruos ebrios ne caſtiges, ne et ipſe uinolentus eſſe uidearis.

Vxorem ex ſimilibus ducas, nā ſi ex potentioribus, non affines, ſed dominos habebis.

SOLON.

Nihil nimis.

Voluptatem fuge, ipſa enim triſtitiam parit.

Cum uxore ne litiges.

Amicos ne cito facias, quos aūt feceris, ne cito reijcias.

Sermones ſilentio tanquam ſigillo obſigna.

Conſule ciuibus, non iucunda, ſed optima.

Cum malis ne uerſeris.

Tuis mitē & facilem te præſta

CHILON.

Cognoſce teipſum.

Cũ biberis ne multa loquaris, peccabis enim et errabis

Liberis ne mineris.

Inhoneſtum uicinis ne maledicas, nam ſi maledixeris, audies quæ nolles.

Ad cœnas & prandia amicorũ tarde accede, ad infortunia cito.

Seniorem uenerare.

Hominẽ curioſum, & aliena curantẽ, odio proſequere.

Iacturam elige potius, quàm turpe lucrum.

Male agenti & infeliciter, ne inſultes.

Iram tẽpera. Ne optes, quæ ſunt factu difficilia.

PITTACVS.

Amicorũ præſentiũ & abſentium memento.

Ne malas diuitias quæras.

Difficile eſt bene cognoſcere.

Res ſuauiſsima cõſequi quod deſideras.

Odioſus ne ſis.

THALES.

Opportunitatem cognoſce.

Quod facturus es, ne dicas, nã non aſſecutus, deriſui eris.

Idoneis utere amicis.

Ne male dicas.

Difficile ſcire futura.

Terra fida, infidum mare.

Ama doctrinam.

Temperantiã ſerua, et prudẽtiam

Veridicus eſto & fidelis.

Experientiam obſerua.

Dexteritatem cuſtodi.

Ama ſocietatẽ domus, diſpenſationis, & artem.

BIAS Prienæus.

Plures mali, quàm boni.

Si pulcher es pnlchra fac.

Si turpis, naturæ uitiũ corrige & emenda.

Exerce probitatem.

Tarde aggredere, quod autem aggreſſus fueris, cõfirma.

Fuge cito loqui, ne fatuus ſis.

Prudentiam ama.

Vbiq; dic, deum eſſe.

Audi multa.

Loquere oportuna.

Pauper ne diuites increpes,

Virum indignum propter diuitias ne laudes.

Cũ bonũ aliquid feceris, deo non tibi tribue.

Acquire iuuenis felicitatem, ſenex ſapientiam.

Habe in opere memoriã, tẽpore cautionẽ, moribus generoſitatẽ, diuitijs amicitiã, ſermone perſuaſionẽ, ſilẽtio ornamentum, mente iuſticiã, audacia fortitudinẽ, actione uires.

PERIANDER.

Lucrum turpe, naturæ accuſatio ac criminatio.

Status popularis melior tyrannide.

Voluptates mortales, uirtutes immortales.

In felicitate ſerua mediocritatem, in aduerſis ſis prudens.

Melius mori parcum, quàm uiuentem indigere.

Sermones arcanos ne reueles.

Soſiadis ſeptem ſapientum præcepta.

Sequere deum.

Legibus pare.

Parentes uenerare.

Impera tibi ipſi.

Amicis opitulare.

Impera iræ.

Prudentiam exerce.

Iureiurando ne utaris.

Neminem uitupera.

Lauda uirtutem.

Fac iuſta.

Amicis bene uelis.

Inimicos ulciſcere.

A uitijs abſtine.

Propria cuſtodi.

Alienis abſtine.

Audi omnia,

Amicis gratificare.

Tempori parce.

Reſpice futurum.

Iniuriam odio habe.

Filios erudi.

Dolum time.

Benedic omnibus.

A cæde abſtine.

Philoſophus fias.

Quæ aſſequi poßis exopta
Sapientibus utere.
Mores experire.
Quod mutuo accepiſti redde
Arte utere.
Nemini inuideas
Criminationem odio proſequere iuſte.
Bonos honora.
Pudorem ſerua.
Iuſte iudica.
Incorruptus proba.
Dic ſciens.
Cum æqualibus benigne uerſare.
Linguam tempera.
Reſponde in tempore.
Arcana ne dicas.
Oportunitatem cape.
Benedicere exerce.
Inimicitias fuge.
Periclitare prudenter.
Pro patria mori non timeas.
Mortuos ne iniuria affidas.

Socrates, Vita eſt ſicut organum, quæ remißione, & intentione conannata fit iucundior.

Idem, Neq; equo ſine freno, neq; diuitijs ſine ratione, tutò uti poſſumus.

Idem, Thus dijs, laudem bonis tribuere decet.

Euripides, Timidis fortuna non ſuffragatur.

DE VERITATE.

Plato, dicere ſolebat: omnium quæ audiuntur rem ſuauißimam eſſe ueritatem.

Palæmon aſſeuerabat, multo ſuauiꝰ eſſe dicere uera q̃ audire

Apollonius dixit, Mendacium eſſe ſerui, ueritatem ingenui.

Pythagoras interrogatus: quid faciant homines deo ſimile, dixit: uera dicere.

Magi affirmant maximũ deorũ, quem Orimagden uocant, corpore homini eſſe ſimilem, anima uero ueritati.

DE MENDATIO.

HErodotus dixit: Vbi eſt opus dicere mendaciū dicatur Charemon, Mēdacia fortes, & bonos uiros nō decent Themiſtius, Mentiri promptißimum ſæpe peccantibus.

Thales Mileſius interrogatus: quantū diſtet mendaciū à ueritate, reſpondit: quantum oculi ab auribus.

Theophraſtus uir Chius, ſenectute iam cōfectus, Lacedæmonem uenit, uir alioqui gratioſus, ſed ſenectute grauabatur, ob idq; canos tinctura occultare conabatur. Cū ea igitur pro q̄bus uenerat, exponeret. Archedamus uir in loquēdo ſatis liber. Quid hic ueri dicere poteſt, inquit, qui non ſolum anima mendacium, ſed etiam capite circumfert.

DE libertate loquendi ſiue audacia.

DEmoſthenes, Philoxenus miſſus olim à Dionyſio ad Latomias, quod eius poëmata contēpſiſſet, reuocatus ad eorū auditionem, cum ad certum tempus expectaſſet, ſurrexit abiturus, interro gante Dionyſio quò nam abiret, ad Latomias reſpondit.

Diogenes dicebat canes quidē inimicis allatrant, ut eos mordeant, at ego amicis, ut eos curem, & ſanem.

Demoſthenes, nullū maius malū & infelicitatē liberis hominibus accidere poſse dicebat, q̄ libertate loquendi priuari.

Diogenes, Attico uiro eum accuſante, q̄ cum Lacedæmonios magis laudaret, apud illos tamen non degeret, dixit: non enim medicus ſanitatis curator, inter ſanos moratur.

Democrates cū furē à decēuiris in carcerē duci uidiſſet, miſer inq̄t, cur parua, et nō magna furatus es? ut tu alios duceres

Cum quidam Hyppocratem, ut ad Xerxem ſolueret horta-

retur, bonum regem eſſe affirmans: non indigeo bono domino reſpondit.

DE PARSIMONIA.

THeopompus, Si quis plurima bona poßideat, & anxio & perturbato animo traducat uitam, omnium eſt eorum, qui ſunt, quiq; erunt, miſerrimus.

Democritus, Parce homines, apis uitam agunt, laborantes & operantes, ut ſemper uicturi.

Menander, Multo melior res eſt, manifeſtus amicus, quàm diuitiæ occultæ.

Antiphon, Sunt quidam, qui præſentem uitam non uiuunt, uerum multo ſtudio, tanquã alterã uicturi laborant, interim eos tempus ſemper fluens, & uolans deſerit, atq; decipit.

Theocritus dicebat, multos diuites curatores eſſe, non dominos pecuniarum.

Epicurus ſemel nati ſumus, bis non eſt naſci, tu cum craſtini diei nõ ſis futurus dominus, ne proroges tẽpus, uiue hodie.

DE PACIENTIA.

DEmoſthenes, quodam ei conuiciante, dixit: non deſcendo in certamen, in quo uictus uictore eſt melior.

Plato conuitiante in eum quodam dixit: maledic quoniam benedicere non didiciſti.

Ariſtippus in eum quodam conuicium iactante, dixit: male dicendi tu dominus es, at ego audiendi.

Pythagoras, Magnam doctrinam exiſtima, per quã poteris ferre ignorantiam.

Pitacus iniuria à quodam affectus, poteſtatemq́; puniendi habens, impune abire permiſit, dicens: uenia ſupplitio eſt melior, hoc enim mitis & manſuetæ naturæ eſt, illud uero ferinæ, & truculentæ.

Muſonius, Dioni academico à Sympoſio reuertenti, quidam maledicebat, & maledicentiæ in eum nihil relinquebat, ingredientiq́; iam domum conuiciator dixit: & quid tu non mihi reſpondes? ad quem Dion, ne uerbum quidem fecit.

Euripides, duobus qui inter ſe altercabantur & conuiciabantur, dixit: qui uerbis & conuitijs parat, ſapientior.

DE IRA.

Plato, olim cum ſeruorum uni iratus, gratiam dijs habere iuſsit, quod iratus eſſet, nam niſi eſſet iratus, omnino ſupplicio fuiſſet affectus.

Antiphon, Iratus non eſt quod bene diſcernat, ira enim hominis corrumpit mentem.

Plato ſeruo iraſcens, & inſtante Xenocrate, ut eum caperet, & uerberaret, non inquit, quia iraſcor.

Herodotus, in auribus hominum animum inhabitare dixit, qui ſi bene audit, delectatiõe corpus replet, ſin male tumefacit, & concitat.

Ariſtippus Cyreneus cum hominem iratum, & uerbis nimis aſperis utentem conſpexiſſet, dixit: ne ſermones cum ira habeamus, uerum ſermonibus iram ſedemus.

Democritus, Omnis contentio ſtulta, nocumentium enim & damnũ cõtra inimicũ intuens, propriã utilitatẽ nõ reſpicit.

Naucrates ſapientem iracundum perſimile quid lucernis pati

dixit, etenim hæ copia olei nõ lucem, ſed flammas fundunt.

Cato ſenior dixit, hominem iratum à furioſo ſolum tempore differre.

Plutarchus, Quæcunq; irati ſaciunt, hæc neceſſe eſt, cæca & ſtulta eſſe, & ab ſcopo, & ſigno aberrare, non enim facile eſt iratum hominem ratione uti, quod aũt ſine ratione geritur, id totũ ſine arte, & peruerſum eſt, ratione aũt duce ſic aggredi res in uita oportet, ut ira omnino abſit.

Ariſtoteles, Vt fumus oculos offendit, & quod iacet ante pedes uidere non ſinit, ſic ira rationem obumbrat, & quod ex ea ſine labore prouẽturũ eſt, nõ permittit mẽte capere.

Cognoſce teipſum.

Ex hiſtoria Aeliani eum in Cheronæa Athenienſes Philippus uiciſſet, elatus re bene geſta, rationem ſecutus, uictis non inſultauit, ſed cum quid poſſet fœlicitas, & quàm difficile eſſet lætitiam temperare animaduerteret iudicauit neceſſe eſſe, ut puer ſibi mane in memoriam redigeret, Philippe homo es.

Ex Ariſtone, Heraclytus cũ eſſet iuuenis, ea re tantum omniũ eſt habitus ſapiẽtiſſimus, q̃ ſeipſum nihil ſcire cognoſcebat.

Demonax interrogatus quo tempore cœpiſſet philoſophari, dixit: quo meipſum cognoſcere cœpi.

Theocritus interrogatus, quare non ſcriberet, reſpondit: quia ut uolo, non poſſum, ut autem poſſum nolo.

Bias, Contemplator tanq̃ in ſpeculo actiones tuas ut eas, quæ ſunt pulchræ & honeſtæ, ornes, turpes autem occultes.

Chilon interrogatus q̃d difficillimum eſſet, cognoſcere ſeipſum

dixit, multa enim præ amore proprio unuſqſq; ſibi tribuit.

Cognoſce teipſum, tanquàm prouerbium acapi Theophraſtus in libro de prouerbijs teſtatur, multi autem Chilonis Apophthegma eſſe affirmant, Clearchus autem à deo Chiloni fuiſſe dictum affirmat.

Aelianus, Socrates, Alabiadẽ ob diuicias, facultates & agros multos, quos poßidebat tumidũ atq; ſuperbientem in quendam urbis locum duxit, ubi inſpecta tabula, in qua terræ periodus depicta erat, iußit atticam regionem in ea inquirere, ut dixit ſe inueniſſe, iußit & ꝓprios agros inſpicere, at illo dicẽte in nulla parte depictos ſe inuenire, his igitur ſuperbis inquit, qui in nulla parte terræ ſunt.

Socrates interrogatus, qui ſordidi, & mechania homines eſſent, dixit: qui ſimiles contemnunt.

Phauorinus, Neq; propter teipſum ſuperbias, neq; teipſum contempſeris.

Hippoſthenes, Cum ſis natus homo, memento communis fortunæ, & ſi rex natus es, ut mortalis audi.

Socrates, Vtres uanos & folles uentus inflat, ſtultos uerò tumor & ſuperbia.

Antiphon, Videtur mihi ò Cyre diffitilius eſſe inuenire hominem, qui bonam fortunam moderate ferre ſciat, ꝙ malam, nam illa, iniuriã multis, hæc temperantiã omnibus præſtat.

DE amore proprio.

Diogenes, Qui opportuna loquuntur, & ſeipſos non audiunt, lyras, quæ ſuauißimum ſonum emittunt, & ſeipſas non ſentiunt, imitantur.

Plato, Cum aliquos deridere uelimus, nos metipſos prius inſpicere & contemplari conſulebat, nunquid eiſdem ſimus obnoxij? nã amor proprius multa in nobis uitia occultat.

Appollonius, multi homines propriorum delictorum, & uitiorum ſunt patroni, alienorum autem accuſatores.

Plato à ſeipſo aliquem decipi omnium difficillimum dicebat, quando ne minimum quidem abſit, ſed ſemper ſibi adſit.

Euripides, Omnes ad monendum ſumus ſapientes, ipſa at delicta noſtra non cognoſcimus.

Socrates dicebat, ſi quis in theatro proclamaret ut calceolarij ſurgant, illi ſoli ſurgent, eodem pacto id genus artifices, ſi uero ut prudentes & iuſti omnes ſimul ſurgent, quæ res maxime uitam humanam lædit, ut qui re ipſa ſtulti ſunt, prudentes & iuſtos ſe exiſtiment.

Iſocrates, Aemulare nõ multa poßidentes, ſed eos qui nullius ſceleris ſibi ſunt conſcij, nam ſi ita te geſſeris, tranquillißimam uitam traduces.

Aeſopus unumquenq; duas manticas ferre dicebat, alteram poſt tergum, alteram ante pectus. In ea quæ eſt ante pectus delicta aliorum, in ea uero quæ eſt poſt tergum propria ferre affirmabat, ob eam cauſam noſtra delicta non cernimus, aliorum uero ſemper ante oculos habemus.

Socrates, Nihil eorum quæ poßides, quæq; facis quæq; facturus occultaueris, nam in his, quæ occultantur, timores multos eſſe, neceſſe eſt.

Euripides, Horeſte infœlix, qui te morbus, perdit? conſcientia, conſcius enim ſum grauia, & iniqua, feciſſe.

Antiphon, Nullius ſceleris in uita eſſe conſcium, magna uoluptas eſt.

Pythagoras, Grauiora mala patitur conſcientia tortus, quàm ſupplicijs affectus.

DE Obliuione.

ARiſtoteles, O ueneranda malorũ obliuio, quàm es ſapiens, & male agentibus, & infœlicibus optanda dea.

DE iureiurando.

ANtiphon, Qui prauo, & malo uiro iuſiurandum dat (ut puto) ſurit, & inſanit nam hac tempeſtate dij non eum, qui peierarit, ſed qui iuſiurandum dederit, ſupplicio afficiunt, & iuſtè (ut exiſtimo) quia credidit,

Alexis, Prudentẽ non iurãtib9, ſed reb9 ipſis oportet credere.

Lycurgus, Ferendum eſt auxilium amicis & domeſticis, citra tamen periurium.

Iſocrates, Duarum rerum cauſa iurabis, uel ut te turpi cauſa liberes, uel ut amicos ex magnis periculis eripias, cauſa autem pecuniarum nullum unquã deum iurabis, neq; etiam ſi uera dicturus ſis, uideberis enim alijs peierare, alijs pecuniarum gratia iuraſſe.

Democritus, Mali neceßitatibus coacti, quæ iureiurando promittunt, ſi euaſerint, non ſeruant.

Callimachus, Iuramentum uenereum, neq; firmum, neq; ſtabile habendum eſt.

Euripides, Dare ueniam illis deos putamus, qui mortem uincula & ex hoſtibus uiolenta mala iureiurando effugerint.

DE Induſtria & exercitatione.

Theodectus, Laborandum, & inſudandum eſt ei, qui ad laudem cum gloria peruenire cupit, pigritia enim & ſegniaes, ſubitam primo uoluptatem, deinde triſtitiam, & dolorem ſolet parare.

Demoſthenes, Labores ſponte ſuſcepti, inuitos faciũt leuiores.

Idem. Labor aßiduus, & continuus conſuetudine fit leuior.

Democritus, Plures exercitatione boni quàm natura fiunt.

Taſſus Hermioneus interrogatus, quid eſſet ſapientißimum? dixit, experientiam.

Xenophanes, Nullam gloriam amabat, pro qua prius non laboraſſet.

Cyrus, neq; prandebat, neq; cœnabat, antequàm ſudaſſet.

Pythagoras dicebat, nihil eſſe neq; artem ſine exercitatione, neq; exercitationem ſine arte.

Apollonius, Non natum eſſe, nihil, natum eſſe, labor.

Lampis Naucleus interrogatus, quo nã modo diuitias acquiſiuiſſet, nõ cũ difficultate magnas, ſed cũ labore paruas dixit

Demoſthenes, interrogatus, quo modo in arte dicendi cæteris præſtitiſſet, plus olei quàm uini abſumendo dixit.

Demades interrogatus, qui fuiſſet eius præceptor, Athenienſium tribunal inquit, demonſtrans hac re rerum experientiam, omni diſciplina eſſe præſtantiorem.

Pythagoras, ſocios monebat optimam uitam eſſe eligendam, etenim quamuis laborioſißima ſit, eos conſuetudine facturos ſuauißimam.

Sybarites quidam ad Lacedæmonios profectus, moribusq;, & laborum tollerãtia, quibus à pueris innutriuntur perſpectis, neutiquàm admiratione dignum eſſe eos facere affir-

mauit,ſi in bello (ne ita uiuant) moriantur.

Dionyſius, Laconico coco à ſe empto, Laconicum ius ſibi apponi iußit, à quo cum abſtinuiſſet, interrogauit, quare cũ ſit inſuauißimum, eo lacones ita delectentur? reſpondit hoc non habere condimenta, quæ ius Laconicum, propterea ſibi inſuaue uiſum, at ille: quæ ſunt iſta condimenta? reſpondit cocus: labores ante cœnam,

Nicias, adeo labori nulli parcebat, ut ſæpe ſeruos interrogaret, pranſus, an lauiſſet?

DE Pudore.

PYthias Ariſtotelis filia interrogata, quem ex coloribus putaret pulcherrimum, reſpondit: qui ex pudore prouenit liberis.

Democritus, Rem turpem etiam ſolus, neq; dixeris, neq; feceris, ſed diſce magis ex te quàm ab alijs pudorem.

DE Impudentia.

MEnander, O maxima omnium, licet enim te deam appellare, nam tu nunc regnas, & ubiq; dea exiſtimaris, & putaris.

Herodotus, Mulier ſimul cum ueſte exuit pudorem.

DE ſilentio.

XEenocrates, Cum ſingulas diei horas actionibus ſingulis diſtribueret, ſilentio quoq; ſuam aßignabat.

Simonides, dicebat nunquàm ſe ſilentij pœnituiſſe, ſermonis autem ſæpe.

Idem, Multa cura habenda eſt, ne loquamur quæ non decent

nam inerudit eſt tacenda loqui.

Dion, Putatis ó Athenienſes me ignorare rem tutam eſſe ſilentium.

Menander, O puer tace. nam multa bona habet ſilentium.

Athenodorus, Silentium eſt ſine periculo munus. Melius eſt tacere, quàm fruſtra loqui.

Quidam ad Cleantem inquit, cur taces? atqui res iucunda eſt amicis diſputatio, & cõfabulatio ſuauis, reſpondit Cleantes uerũ quãto ſuauior, tanto amicis ab ea magis recedẽdũ eſt.

DE Locutione opportuna.

Pythagoras, Oportet tacere, uel ſilentio meliora dicere.

Idem, Silentiũ tempeſtiuũ, uel utilem ſermonem habe.

Idem, Magis eligendum eſt lapidem temere, & fruſtra proijcere, quàm ſermonem odioſum.

Cleoſtratus dicenti non te pudet eſſe ebrium? reſpondit, & te ebrium admonere.

Solon interrogatus à Periandro in mẽſa (tacebat enim Solon) utrum eſſet à ſermonis raritate, an ex fatuitate ſilentiũ? reſpondit: non eſt fatuus qui in ſympoſio tacere poteſt.

Quidam ex adoleſcentulis qui uerſabantur cum Diogene interrogatus ab ipſo (tacebat enim) at Diogenes inquit: non putas eiuſdem eſſe quæ ſunt dicenda, & quando, & quæ tacenda, & apud quem.

Solon, Sermones ſilentio, ſilentium tempore obſignandos eſſe monebat.

Iſocrates, Duo ſunt tempora, quibus ſine repræhẽſione loqui licet, alterum cum de his, quæ neceſſaria ſunt, dicendũ eſt.

his tantum temporibus ſilentio ſermo eſt melior, in cæteris taciturnitas ſermoni præferenda eſt.

DE breui locutione.

LYcurgus ad eum qui dicebat, quare Lacedæmonij loquendi breuitatē, exercent? qa ea prope ſilentiū eſt inqt.

DE Garrulitate.

ZEno, Adoleſcentulum plura loqui, q̃ audire uolentem, ita monuit: Adoleſcentule natura nobis linguā unam & duas aures tribuit, ut plura audiremus, q̃ loqueremur.

Plato (Antiſthene olim in cœna prolixius loquēte q̃ par eſſet) ignoras inquit, ſermonis menſuram non eſſe eius, qui dicit, ſed qui audit.

Theocritus, cum Anaximenes dicturus eſſet, inquit: incipit dictionum flumen, mentis autem gutta.

Iſocrates rhethor, Careone uiro loquace, & garrulo querente ſub eius diſciplina erudiri, duplicem petijt mercedem, at illo cauſam rogante, reſpōdit: alteram ut loqui, alteram ut tacere diſcas,

Democritus interrogatus quid eſſet loquacitas? impudentia eſt inquit, omnia uelle dicere, & nihil audire.

DE Bonitate.

LYcurgus legum lator autoritatem diuitijs, fidem moribus conſtare dixit.

Ariſtippus interrogatus quid eſſet admiratione dignum in uita, dixit, uir probus, & modeſtus.

Scipio Polibij præceptum ſeruans,non prius ex foro,q̃ ſibi ali quem amicum comparaſſet exibat.

Alexander cũ centum talenta dono Phocioni mitteret,interrogatus ab his, qui ea ferebant,cur cũ tot eſſent Athenienſes, Phocioni ſoli hæc traderet?reſpondit.quia ex Athenienſibus neminem præter ipſum probum,& bonum iudico.

Themiſtocles uenditurus prædium, iuſsit proclamari ſe bonum uicinum habere.

Demoſthenes olim in concione cum Phocionem uenientem uidiſſet,dixit:ecce malleus & mucro orationis meæ uenit,annuens non tantũ orationẽ,quantũ mores perſuadere poſſe.

Democritus ait.Quibus mos eſt bene compoſitus,his etiam et uita compoſita eſt.

Ex Nicolai ſcriptis,Prauſij populi niãnos ſi peſte uexentur,nutriunt,Thyni naufragos benigne ſuſcipientes,ſibiq; amicitia conciliant,peregrinos ad ſe ſponte commeantes plurimo honore afficiunt,inuitos uero ſupplicio.

Demoſthenes,Bonum eſſe,longe clarius eſt,quàm multas pecunias poſsidere,

DE Inuidia.

THeophraſtus dixit,malos homines non ſic proprijs bonis lætari,quàm alienis malis & incommodis.

Hippias,duo eſſe inuidiæ genera,dixit:alterũ iuſtum qd' malis, & prauis hominibus honore affectis dolet, alterũ iniuſtum qd' bonis inuidet,ſed hoc duplici ſupplicio afficitur, plectitur enim nõ ſolũ proprijs malis,ſed etiã alienis bonis.

Euſebius,uiro bono,& bene agenti,dixit:ſi quiſpiam inuideat

reipublicæ toti & ſibiipſi inuidet.

Theophraſtus, In eo inuidi homines cæteris ſunt infeliciores, quod hi proprijs calamitatibus ſolum dolent, illi autẽ ſuis, & alienis perpetuo triſtantur.

Socrates dixit, inuidiam eſſe animæ ulcus.

Bion, cum uidiſſet inuidum ualde incuruatum, dixit: huic aut magnum malum accidit, aut alijs magnum bonum.

Nicomaon, Laborioſum & difficile eſt in uita, inuidorum oculos effugere.

DE PATRIA.

Timotheus Athenienſiũ Imperator, cũ cõmilito quidã ei dixiſſet, nunquid, patria uobis pro re bene geſta gratias habebit? reſpõdit: utinã nobis ſit facultas ei dignas referre.

Ariſtides interrogatus, quid maxime eum angeret? dixit: patriæ probrum, quæ male audit ob meum exilium.

Scriphius quidam, cum ſibi reipublicæ ſuæ tenuitas ab Athenienſibus uitio daretur, dixit: mihi patria uituperio eſt, uos autem patriæ.

Vxor, Ariſtidi uerſanti circa reſpublicas dixit: utinã propria, communia, & communia propria exiſtimares.

Chryſermus in ſecũdo rerũ Perſicarũ, Perſis uaſtãtibus Græciam, & iam omnibus attonitis perturbatis & perterritis, Pauſanias Lacedæmoniorũ dux à Xerxe corruptus quinquaginta talentis acceptis, patriam proditurus erat, ſed ex eius epiſtolis interceptis res palam facta, negotiũ omne detexit, quo audito. Ageſilaus pater filium uſq; ad Mineruæ templũ perſecutus eſt, ac templi ianua lapidibus obſtruſa,

unà cum uxore templi ingreſſum tam diu cuſtodiuit, quoad patriæ proditorem fames abſumpſit, quem inde mater cũ extuliſſet, ultra fines patriæ proiecit.

Demaratus. Athenienſes cũ aduerſus Eumolphum Thracum regem bellũ gererent, Erechtheus Atticæ præfectus, ſe hoſtes uicturum ex oraculo accepit, ſi ex filiabus maximam natu Proſerpinæ ſacrificaret, ille Athenas reuerſus, et uxori Thraſitheæ Apollinis oraculo expoſito, filiã ad altare ductam ſacrificauit, deinde cum hoſte congreſſus uictoria potitus eſt

DE Peregrinatione.

DEmocritus, Sapiẽti uiro omnis terra peruia, bonæ enim animæ uniuerſus orbis patria.

DE Arcanis.

ARiſtoteles interrogatus quid difficillimum eſſet? dixit tacere quæ non ſunt dicenda.

Socrates dicebat homines facilius lingua ardentem carbonẽ continere poſſe, quàm archanum ſermonem.

Iſocrates, diligentius & fidelius ſermonum, ꝙ pecuniarum depoſita ſeruanda eſſe dicebat, decet enim bonos uiros iureiurando fideliores habere mores.

DE Calumnia.

PElopidas, milite forti apud ſe criminato, ꝗ male de eo ſentiret, & oblocutus eſſet, dixit: ego quidem ipſius opera uideo, uerba autem non audiui.

Menander, Calumniam contemnere non oportet, ne falſam quidẽ, nihil enim calumnia peius, clam decipiens credentes

odium immerentibus conſtat.
Idem, Quicunq; calumnijs cito fidē adhibet, profecto & ipſe ut moribus malus ſit, & puerilē mentē habeat neceſſe eſt.
Demoſthenes, calumnia tempore & occaſione ualidam ſuſpitionem & opinionē facit audientibus, deinde paulatim omnium eſt debiliſſima & infirmiſſima.

DE Republica.

PYthagoras dixit, primum ingredi in urbes, delicias, deinde ſacietatem, tertio iniuriam, demum perniciem.
Idem, omnium ciuitatum eſſe optimam dixit, quæ optimos uiros habeat.
Periander interrogatus, quare non deponeret imperium, dixit: quia ui & neceſſitate imperanti, & ſponte deponenti periculum imminet maximum.
Solon dixit, cum illa ciuitate præclare & optime agi, in qua boni uiri honorentur, & mali puniantur.
Carolus rex interrogatus, quare Lycurgus paucas tuliſſet leges, reſpōdit: q paucis utūtur legibus, nō indigēt legibus.
Theophraſtus dixit, idem eſſe periculum furenti dare gladiū, & malo poteſtatem.
Zeno dicebat, non operibus, aut oblationibus, ciuitates eſſe ornandas, ſed uirtutibus illorum, qui eas habitant.
Thucidides dixit: ubi uirtuti honor & præmium tribuitur, ibi rempublicam uiri optimi gubernant & adminiſtrant.
Pythagoras ait, eam eſſe omnium urbium optimam, quæ intus optimos uiros alit.
Bias eā dixit, eſſe rempublicam in qua ciues leges timent, ut tyranos.

Thales dixit eam ciuitatem cæteris præſtare, quæ ciues neq; nimis diuites, neq; nimis pauperes habet.

Periander, cum ea ciuitate præclare agi inquit, in qua omnibus æqualibus uirtus res optima, & uitium peſſima iudicatur & habetur.

Cleobolus in ea republica cū populo optime agi dixit, in qua ciues probrum magis, quàm leges timent.

Demoſthenes rhetor dixit, ciuitatis animam eſſe leges, ut enim corpus anima priuatum cadit & ſtare non poteſt, ſic & ciuitas ſi leges abſint, ruit.

Aeſchilus, praua hominis natura magnam poteſtatem nacta, magnas in ciuitatem inducit calamitates.

Democritus, Paupertas in republica ea beatitudine qua in urbibus potentes & primates fruuntur, tanto eſt magis expetenda, quanto libertas ſeruitute eſt præſtantior.

Idem, Mali ad honores accedentes quanto magis indigni fuerint, tanto magis negliguntur, & ſtultitia & temeritate intumeſcunt.

Plato, Si quis maiora det minoribus, relicta mediocritate, ut nauigijs uela, corporibus cibum, hominibus imperia, peruertuntur certe omnia. Nauigia ad ſcopulos offendunt, corpora in morbos incidūt, homines ad iniuſtitiā declinãt.

Idem, Leges bonorum cauſa latæ ſunt, non ut ipſi alijs inferant iniuriam, ſed ne ipſis iniuria inferatur.

Euſebius, Reuerentia & honor debitus his qui imperant exhibitus, conſeruat omne ciuitatis ornamentum.

DE legibus & conſuetudinibus.

Democritus, Melius eſt regi, q̃ regere ſtultos.

Aeſchines, Non ut putauit legum lator, præmeditata oratione, ſed uita moribus compoſita rhetorem accedere ad tribunal oportet.

Idem, Iuſtitia eſt conuenientia, & decentia agere, iniuſtitia uero ea omnia peruertere.

Cherinides Cataneus, Maxima iniuria & iniuſtitia eſt, deorũ contemptio, parentum uoluntaria uexatio, magiſtratuum & legum negligentia, & iuſtitiæ uoluntaria ignominia, iuſtiſsimus & ſanctiſsimus ciuis habendus eſt, qui honorat et contemnentes punit.

Ex Nicolao de conſuetudinibus, Sauromatæ tribus diebus ad ſacietatem comedunt, mulieribus ut dominis in omnibus obediunt, uirginem autem non prius uiro matrimonio coniungunt, quàm hoſtem interfecerit.

Carcetæ populi quomodocunq; iniuriam inferentibus, ſacris interdicunt, ſi quiſpiam autẽ nauis gubernator aberrauerit, eum multa cum ignominia inceſſentes ſpuunt.

Ex eodẽ Lycij populi magis mulieres q̃ homines honorant, & ex matribus non patribus cognomẽta ducunt, filias nõ filios hæredes inſtituunt, liber apud eos fur depræhenſus ſeruus efficitur, teſtimonia in iudicijs non ſtatim præbent, ſed poſt menſem.

Ex eodem, Phryges iureiurando non utuntur, nam neq; ipſi iurant, neq; alios iurare cogunt, ſi quis uero apud eos, bouem aratorem interfecerit, uel uas quod faciat ad agriculturam ſit furatus, eum capitis damnant.

Ex eodem, Apud Byatos populos uir uiris, mulier mulieribus imperat.

Ex eodẽ, Alatemnij Lybiæ populi uelociſsimũ pedibus ex ipſis eligunt in regem, cæterorum autem iuſtiſsimum honorant.

Ex eodem, Perſæ quod ipſis facere non licet, non dicũt. Si quis apud eos patrem interfecerit, nothũ putant. Si rex quempiã uerberari iuſſerit, tanꝗ bonũ aliqd' ille aſſecutus, regi agit gratias, utpote qui eius meminerit. Præterea ſi qui, ex eis ꝗplurimos filios procreauerint, præmia à regibus accipiunt, filij autem eorũ uera dicere tanquã diſciplinas edocentur.

Ex eodem, Perſarũ reges ante ſacrificia de pietate, Ante potum de temperantia, Pugnaturi de fortitudine diſputant.

Ex Sereni hiſtoria, Agathyrſi nobiliſsimi uiri ſunt & in primis auro ornati, mulieribus cõmuniter utuntur, ut fratres inter ſe naſcantur, ne domeſtici & familiares nati, inuidiam inter ſe & odium exerceant.

Ex Nicclao, Apud Indos ſi qs debito, aut depoſito fraudetur, non eſt iudicium, ſed qui credidit accuſat ipſum, conuictum manu truncata, aut oculo effoſſo morte mulctat. Si quis uero maxime peccauerit, tonderi à rege iubetur, tanꝗ apud illos tonderi maxima ſit ignominia, & infamia.

Ex eodẽ, Atlantes populi Libyæ nomina non habent, ſoli orienti cõuiciãtur, utpote qui mala multa oſtẽderit. Ex filiabus optimas iudicant, quæ diutius uirginitatẽ conſeruauerint.

Ex eodem, Bœocij, æs alienũ non diſſoluentes in forũ ducunt, & ſedere iubent, deinde corbem ſuper ipſos inijciunt. Qui aũt apud eos hac corbis ignominia fuerit affectus, infamis ſemper habetur. Videtur hoc genus ignominiæ paſſus eſſe Euripidis pater, qui genere Bœotius fuit.

Ex eodem, Aethiopes ſorores maximo honore proſequuntur.

Succeſſores reges apud eos non ſui,ſed fratrũ filij relinquun tur. Si uero conſanguineus regnũ ſuſcepturus deſit,pulcher rimũ & pugnatiſsimũ in regem eligunt. Exercent aũt pie- tatem & iuſtitiã. Domus ipſorũ ianuis aptis celebrãtur. In uijs res expoſitas,nõ modo nõ furãtur ſed ne tangũt quidẽ.

Ex eodem, Aulites Libyæ populi quando bellum exercent,no- ctu pugnant,interdiu induaas habent.

Ex eodẽ, Limirinij populi uxores communes habent,& filios uſq; ad quinquenniũ ex cõmuni alunt, ſexto autẽ in unum locũ pueros omnes cogunt,ſimilitudinẽq; puerorum cũ ui ris comparant,& unicuiq; puerum maxime ſimilem reſti- tuunt.

Ex eodem, Thalchlæes Libyæ populi,apud eos ſi forte accidit, ut multi mulierẽ unam uxorem petant,apud futurũ ſocerũ cœnant,præſenteq; muliere illa ſcommata inter ſe multa ia ctant,cui uero ipſorũ mulier arriſerit,ille eã uxorẽ accipit

Ex eodem, Cardolibyes nullam ſuppellectilem præter calicẽ & gladium poſsident.

Ex eodem, Piſidæ cœnantes parentibus primitias reddunt, ſi- cut nos dijs ſoluimus. Iudiciũ maximũ apud eos de abiurato depoſito eſt,nam qui dopoſitum abiurauerit,morte cõdẽ- natur. Si uero quis adulter deprehenſus fuerit, per urbem inſidentem aſino, cum muliere ſtatis circumducunt diebus.

Plato, Si quis ſeruus liberũ hominem uulnerauerit,tradat do- minus ſeruum uulnerato, ut eo quoquo modo libuerit uti poſsit. Qui autem caſu alium uulnerauerit, de læſione & damno ſimpliciter ſatis faciat, Fortunæ enim nullus legum- lator imperare poteſt.

De his qui in urbibus poſſunt,

ARiſtoteles,Prudentes uiros non imperij cauſa, ſed uirtutis in ciuitate potentes admirari,& laudare oportere dicit,ut ſi quando ex ſecunda fortuna in aduerſam deciderint,eiſdem laudibus eos proſequi non erubeſcant.

Epictetus, Quemadmodum in portubus faces per quàm exiguæ, ſplendoris multum emittentes errantibus per mare nauibus ſatis præbent auxilij,ſic & uir ſplendidus, lautus, & munificus in ciuitate fluctuante,paucis contentus,& acquieſcens,magna ciuibus confert beneficia.

Demoſthenes dixit,omniū difficillimū eſſe placere multis.

Idem, cum duæ ſunt uiæ, quarū altera ad tribunal, altera ad inferos ducat, prudentē electurū ad inferos ducentē, dixit.

Zeleucus legumlator dixit,leges eſſe aranearum telis ſimiles, ſi enim in eas muſca, uel culex inciderit, facile detineri, ſin ueſpa,uel lapis,tela fracta euolare,ſic etiā legibus accidere

Antiſthenes interrogatus,quo nā modo ad rempublicā accedendum eſſet,dixit : quemadmodum ad ignem, neq; nimis propè,ne comburaris,neq; nimis procul,ne frigeas.

Chryſippus interrogatus,quare non accederet ad rempublicam,reſpondit.qa ſi male rempublicā adminiſtrabo,dijs,ſi bene, ciuibus diſplicebo.

De Agricultura.

PHilon,Ager iuſtiſſima poſſeſſio hominibus, ea enim quibus indiget natura,omnia abunde ſuppeditat, triticum, uinum,oleum,ficos,& mel.

Phauorinus, Ferunt quendam coactum à patre agriculturam exercere, ſeipſum ſuffocaſſe, inſcripta tabella, Agriculturã eſſe rem infinitam, & laboribus plenam, in qua primũ ut metamus, ſeminare oportet, deinde metere, ut ſeminemus, res diffiaillima, & quæ ſemper in gyrum uertatur, & finis in ea nullus inueniatur.

Zeno Stoicus philoſophus, quodam ex familiaribus inſpecto, qui ex agri laboribus erat incuruatus, & circumflexus, niſi tu agrum perdideris inquit, te ipſe perdet.

Euripides, Pulchrum extra negocia habere pedes.

Idem, Beo te ſenex, beo te inquã, qui uitã citra pericula incognitus traduxiſti, cõſtitutos in honoribus minus admiratus

DE Nauigatione & naufragio.

HOmerus, Nihil peius mari, quod perturbat & confundit homines fortiſſimos.

Euripides, Quicunq; nauigat, aut inſanit, aut mendicus eſt, aut cupit mori.

Callimachus, Res iucundiſſima ex terra proſpicere mare.

DE ARTIBVS.

NVllum ſolatium aduerſæ fortunæ tam dulce eſt? quàm ipſa ars. Mens enim ex diſaplina bene conſtituta & compoſita omnis calamitatis obliuiſcitur.

Similus, Natura ſine arte non ſatis eſt, inquit.

IN Contrarium.

MEnander, Qui primus inuenit artem cauſa ubi, multos effeát miſeros, nam melius certe illi erat, qui ſine

triſtia uiuere non poterat, mori.

Antipho, Quicunq; deorum primus artem demonſtrauit, ille hominibus maximum inuenit malum.

DE dominis & ſeruis.

MEnander, Si quis beneuolum ſeruum ſit nactus, nulla poſſeſſio eſt illi in uita pulchrior,

Philemon, Simili modo, melius eſt dominum iuſtum, & bonum eſſe nactum, q̃ humiliter uiuere, & male liberum.

Idem, ſeruo ſapiente pluſquàm eſt opus ſapere, nullũ eſt onus grauius, neq; in domibus poſſeſſio peior & inutilior.

De Venere quæ præbet cauſam generationis.

EVripides. Veneri multæ inſunt uarietates, delectat enim maxime, & triſtitia ſumma afficit mortales, utinam ipſam, cum eſt placida, & mitis, aſſequar.

Ariſtarchus, Quicunq; mortalium amorem non eſt expertus, is neceſſitatis legem non cognoſcit.

Euripides, Amorem quicunq;, non iudicat eſſe deum magnũ, & deorum omnium ſupremum, aut is rudis, & indoctus eſt, aut expers omnium bonorum.

Ariſtippus Cyrenæus philoſophus interrogatus, an amor cõcubitus cauſa eſſet? reſpõdit, neq; ꝓpter hoc, neq; ſine hoc.

Veneris uituperium, & ꝙ malus amor.

THeophraſtus, Amor eſt immortalis cupiditatis exceſſus qui uelocem habet acceſſum, tardum autem diſceſſum.

Phauorinus, Perturbatio quædam meum inuaſit animum, ea uero quæ ſit ignoro, Amorem dicunt eſſe iniciati. Inuide

deus & irrationalis ad infirmum te cõtuliſti corpus, quod te ferre non poteſt, abſiſto à te ó dæmon, cædo tibi in pugna tuus non ſum miles.

DE Pulchritudine.

Diogenes, Scorta pulchra reginas uocabat, q. non ſecus ac reginæ in ueneratiõe ſint, & multi quæ iubẽt, faciãt.

Ariſtoteles, interrogatus, qua ex re pulchrorum amor? reſpondit: cæci interrogatio.

Plutarchus, Pulchros & formoſos inſpicere res ſanè ſuauiſſima, & iucundiſſma eſt, tangere autẽ & tractare eos non ſine periculo, imo ut ait Xenophon, ignis ſolum tangentes adurit; formoſi autem & pulchri & ſi procul ſtent, inflãmant & adurunt.

Quod res pulcherrima nuptiæ.

LAcedæmoniorũ lex pœnas ſtatuit, unã cælibi, alterã ſero ducẽti uxorẽ, tertiã & maximã illi, qui malã duxerit.

Pittacus interrogabat quendam, quare nollet ducere uxorẽ, illo reſpondente: ſi enim pulchram duxero, habebo communem, ſi turpem, pœnam. Non ita dixit Pittacus, ſi pulchrã, habebis pœnam, ſin turpem, communem.

Pericles Athenienſium imperator, cum duo eius filiam uxorem peterent, alter diues, & indoctus, alter pauper & eruditus, eruditum prætulit, affirmans meliorem eſſe, qui poſſit diues fieri, quàm qui eſt.

Democritus, Qui bonum generum ſibi comparat, inuenit filium, qui ſecus, perdit filiam.

Idem, Sermo rarus ornamentum maximum mulieribus.

Theano interrogata, quid in primis deceret mulierem? reſpondit: proprio placere uiro.

Eadem interrogata, quot diebus à uiro polluta ſe purget? à proprio inquit ſtatim, ab alieno nunquàm.

Eadem interrogata, quo nam modo mulier glorioſa fieret? telam texens, & proprium lectum curans, dixit.

Demades, Pudorē in muliere, pulchritudinis arcem eſſe dixit.

Democritus, A muliere regi, extrema iniuria eſt uiro.

Quemadmodum Phocion Antipatro inhoneſtam actionē ſibi iubenti dixit? non potes me amico & adulatore ſimul uti, ſic & de uxore caſta, & auſtera qua non poſſum uxore & meretrice abuti, conſiderandum eſt.

Theano cum ueſtem indueret forte cubitum oſtendit, & tunc quodam dicente: ò pulchrum cubitum, uerum non publicū inquit, oportet enim non modo cubitum, ſed ne quidē ſermonem caſtæ mulieris eſſe publicum.

Philonis uxor interrogata, quare in Synodo non ferret aurū, reſpondit: quia ſatis mihi eſt uiri uirtus ornamento.

Socrates, Viros legibus ciuitatis decet parere, mulieres autem maritorum moribus.

Quod bonum eſt habere filios.

Ex hiſtoria Sereni. Mulier Lacæna, Ionicæ cuidam mulieri pulcherrimū ornamentū ſibi demonſtranti, contra oſtendit filios, dicens: Hoc meum eſt ornamentum.

Diogenes, Beatus qui filijs fortunatus eſt, & calamitatibus inſignibus non doluit.

Theognides, Nihil inter mortales melius parẽtibus habetur: Quibuſcunq; ſancta iuſtitia eſt curæ, mori pro parentibus cauſa, pulchrum.

Timocleus, Quicunq; patrem timet & ueneratur, hic bonus ciuis eſt.

Iſocrates, Talem te præſta erga parentes, quales erga te filios tuos eſſe cupis.

Homerus, Nonne audis quantã gloriam apud omnes homines eſt conſecutus qui Aegiſthum parricidam interfecit?

Anaximenes, Hic maxime omniũ diligit patrẽ, qui in omnibus ei placere ſtudet, quid enim ſanctius, aut iuſtius q̃ eis beneficia conferre, qui in cauſa fuerunt ut eſſes, & bene eſſes.

Plato, cum adoleſcentulũ temere, & ſuperbe ſe in patrem gerere conſpexiſſet, adoleſcens inquit: nonne ceſſabis hunc deſpicere & contemnere, per quem ſuperbire dignũ putas?

Aelianus, Adoleſcentulus Eretricus cum Aenone diſciplinæ cauſa diutius uerſatus, & cum iam in uirum euaſiſſet, in patriam Eretriam eſſet reuerſus, interrogatus à patre qd nã ſapientiæ in tanta temporis diuturnitate didiciſſet, ſe breui oſtenſurũ reſpõdit, pater deinde ob perpetratũ facinus iratus, eum grauiter uerberauit, adoleſcentulus æquo animo increpationes paternas, & uerbera paſſus, hoc ſe didiciſſe ait, parentum iram, & indignationem non grauiter ferre.

Idem, Prima & octuageſima olympiade aiunt Aetnam flagraſſe, quo tẽpore Philonomius & Callias Catanei parẽtes ſuper humeris impoſitos per mediam flammã neglectis omnibus alijs bonis extulerũt, quibus & pietate retributionem ſunt à deo conſecuti, nam per eam Aetne partem qua

ipſi currebant, ignis ſeſe amouit & ipſis ceßit.

A *riſtoxenus pythagoricus, poſt deum, parentes & leges plurimi faato, nō ficte ſed fideliter, ad hæc teipſum ita inſtitue & præpara, ut paternis moribus & legibus te obſequentem ſemper præſtes.*

M *uſonius, Iuuenis quidam, quē uolentem philoſophari pater probibebat, Muſoniū ſic interrogauit, nunqd Muſoni parētibus in omnibus parendū eſt? an ſunt aliqua in qbus ipſis poſſumus nō audire? At muſonius parere quidem parentibus unūquenq;, honeſtū & iuſtū puto, & in primis laudo uerū ea quæ non decent, quæ plurima & multa ſunt, detrectare nō uitupero, ſed laudi tibi dederim, ſed quid ſit parētibus parere, & quomodo & quādo, alias te docebimus.*

DE DIIS.

B *Ion digniſsimos riſu Aſtrologos eſſe cenſebat, qui cum piſces, qui in littoribus ante pedes iacent, nō uideant, de his quæ ſunt in cœlo, ſe ſcientiam habere arbitrantur.*

P *indarus de natura ratioanantes & diſputantes, imperfectum ſapientiæ fructum capere dicebat.*

T *hales, Quendam in cœlum ſuſpicientem in baratrū delapſum, iuſta & merita paſſum dixit, qui cum quæ ſunt ad pedes ignoraret, quæ erāt in cœlo, inueſtigaret.*

D *iogenes, Aſtrologo quodam in foro depictas ſtellas in tabella quadā demōſtrante, ac dicēte, hæ ſunt errones ſtellæ, quidam ea audiens, amice ne mentiare, inquit. Non enim hæ ſunt errantes, ſed hi, demonſtrans eos qui ſibi aßiſtebāt.*

A *riſton dicebat, earum rerum quæ à philoſophis quæruntur*

quædam facere ad nos, quædam nihil ad nos, quædam eſſe ſupra nos. Ad nos quæ de moribus ſcripta ſunt, Nihil ad nos dialectica & quæ diſputabũtur, non enim ad uitæ correptionẽ & emendationẽ conferunt. Supra nos autem, quæ de rerũ natura tractantur, quæ neq; à nobis cognoſci poſſunt, neq; ullam præbent utilitatem.

Euſebius, Deum quidẽ cognoſcere difficilis, & ardua res eſt, dicere quomodo ſit nõ poſſumus, incorporeã enim rẽ corpore ſignificare nõ ualemus, & perfectũ imperfecto cõprehendi nõ poteſt, & æternũ cũ finito cõuenire difficile, illud enĩ ſemp eſt, hoc aũt ptrãſit, & illud quidẽ ueritas eſt, hoc aũt imaginatione adũbratur, debile autẽ à forti, et minus à maiori tantũ diſtat, quantũ mortale ab ĩmortali, medium horum interuallũ obſcurat boni ſpeculum, oculis enim corpora poſſunt conſpici, lingua autem quæ uidentur facilia dictu, Incorporeum autem & inuiſibile & ſine fine figura, & quod non eſt ſubiectum materiæ, à noſtro ſenſu & intellectu non poteſt compræhendi, cogito ó amice cogito, quod dici non poteſt, hoc eſſe deum.

DE LITERIS.

Socrates, In bello ad ſeruritatem ferrum auro melius, at in uita ſermo diuitijs præſtat.

Plato, Sermo bonus ut figulus, pulchrã in animo effingit figuram.

DE Dialecticis.

Arceſilaus philoſophus, dialecticos illis ſimiles eſſe dicebat: qui calculis ludentes urbane & iucũde decipiũt.

Zeno. Dialecticorũ artes iuſtis menſuris cõparabat, non tri

ticum,neq; aliud q̃d bonorũ metiẽtibus,ſed paleas & fimũ.

Pythagoras,Vanum illius philoſophi ſermonẽ à quo non hominis affectus curãtur,eſſe dicebat,ut enim medicinæ nulla utilitas quæ morbos ex corporibus non eijat, ſic neq; philoſophiæ,niſi ex anima malum expellat.

Cleantes interrogatus,Quare apud antiquos nõ multi philoſophati ſunt,& tamen plures claruerunt, reſpondit : tunc ipſum opus exercebatur,nunc autem tantum ſermo.

Ariſton,dialecticorum ſermones telis & aranearum ſimiles eſſe dicebat,nihil utiles,ualde autem artificioſos.

Quales oporteat eſſe parentes in filios.

XEnophon, Non te fugit Socratem ſæpe nobis ſolitum eſſe dicere,eos qui curant & ſtudent filijs permultas relinquere diuitias,ut autẽ boni & eruditi euadant nihil facientes,perſimiles eſſe, illis qui in alendis equis ſummũ ſtudium ponunt,abos,ut niteant & pingueſiant affatim ipſis ſuggerentes,quæ autẽ ad uirtutẽ & rem bellicam faciunt, utpote parũ neceſſaria,& inutilia,contẽnentes,itaq; cũ tẽpus poſtulat & exigit,ut hi equis rudibus, & expertibus earũ rerũ quibus indiget uſus bellicus,ſic illi filijs ad om̃ia quæ exigit humana uita,ineptis & rudibus utũtur,oportet enim exercere equũ,ut fortis,animoſus,audax,& uerſatus in prælio ſit, non ut ſplendidus nitiduſq; domi appareat, eiſdẽ in rebus,& parentes mihi,peccare uidentur,qui dum multas poſſeßiones filijs parant, ipſos nulla bona diſciplina,& arte muniunt,plane ea,quæ poßident, magni facienda ſunt,ipſi autẽ minimi cenſendi. Quæ res omnino uitupe-

randa eſt, nam is qui multa poßidet, poſſeßionibus digniorem ſe præſtare debet. At qui filios, ita inſtruxerint ut his quæ poßident apud omnes digni habeātur, hi q̄uis per exigua ipſis legauerint, merito tamen ab omnibus laudantur.

DE Amore fraterno.

EX plutarcho, Pollux quendā exibilantem & deridentem Caſtorem fratrem eius, pugno interfeat, præterea amore fraterno ſemideus uideri maluit, q̄ ſolus deus.

Sotion, Qui germanis dimißis alios ſibi conciliant, perſimiles eſſe mihi uidētur, qui propria terra derelicta alienā colūt.

Plutarchus, Sine fratribus (ut aiunt) neq; diuitiarum, neq; imperij aliquis eſt fructus & gratia.

Sotion, Melius eſſe pauperē cum fratre cenſeo, q̄ ſine diuitem.

Ariſtippus, Frater inquit memento, q, ſeditionem & diſcordiam tu primus incepiſti, at ego reconciliationem.

Ex Plutarcho, Salurus octoginta mares filios relinquens, cum eſſet diem obiturus iaculorū faſciculū ſingulis dedit, iußitq; ſingulis ſuū frangere, cum defatigati omnes nequirent ſingula ipſe, ex faſciculo extrahens, iacula, facile frāgebat. Hoc exemplo illos docens, concordes & unanimes fortes & ualidos futuros, at debiles & inbecilles, ſolutos & dißipatos.

DE re domeſtica.

THemiſtocles, pluribus eius filiam uxorem petentibus, uiro moribus prædito, diuiti, prælato, inquit, malo uirum pecunijs indigentem, quàm pecunias uiro.

DE Nobilitate ex uirtute.

Soſtratus, Tibicen, cum ſibi parentum ignobilitas expro-braretur, at propter hoc maiore laude & admiratione ſum dignus, q̃a à me primo & genus et nobilitas incœpit.

Anacharſis, cum ſibi uituperio, & infamiæ daretur, quod genere Scytha eſſet, inquit: at non moribus.

Socrates interrogatus, quid eſſet nobilitas, reſpondit: animi & corporis temperantia.

Idem, ut neq; panẽ ex pulcherrimo agro optimũ iudicamus, ſed bene ad admirationẽ condinnatũ, & elaboratũ, ſic neq; uirum ſtudioſum, & uirtute præditum illuſtri & clara familia ortũ ſed uirtute, & moribus præſtantẽ & inſignẽ.

Non ſemper filij referunt nobiles parentes.

ANtigonus rex, Cum iuuenis quidam natus ex bono & forti patre, diſsimilis ipſe miles eodem ſtipendio ſe dignum putaret, adoleſcentule inquit, uirtutem & fortitudinem paternam, non alienam ſoleo præmijs honeſtare.

Homerus, Filios parentibus ſimiles perraro naſa teſtatus eſt in Odiſſea, meliores uero quàm paucisſimos.

Qualem oportet eſſe nobilem.

DEmoſthenes, Nobiles & honeſtos uiros, inprimis faciei pulchritudo. & animi moderatio decet, fortitudo in ambobus his, gratia autem & uenuſtas in uerbis reſplendeat.

Euripides, Non me fuginnt quæ nobili genere natos deceant, in primis. Vbi opus eſt tacere, & ubi loqui tutũ. Inſpicere & quæ deceant diligenter conſiderare, & quæ turpia ſint

ſugere. Ventri non indulgere. Probra ubiq; magis q̃ graꝰuia ſupplicia timere, laudem autem & gloriam quæ nobiꝰlium ſunt propriæ, undecunq; aucupari.

De Ignobilitate.

EVripides, ſtultitia paterna & ignobilitas filijs morbus eſt, ſolent enim ex malis mali naſci, ò filij Creontis ex boꝰnis uiris boni naſcuntur, ex malis ſimiles naturæ paternæ, cum enim generis fundamenta non recte ſint iacta, neceſſe eſt ignobiles & infelices eſſe poſteros.

Laus diuitiarum.

SImonides interrogatus, utrum optabilius diuitias, an ſaꝰpientiam poßidere eſſet? neſcio inquit, uideo enim ſapientes apud diuitum ianuas eſſe frequentes.

Demoſthenes, Opus eſt pecunijs, ſine his enim nihil oportune agitur.

Antiphanes, Nugæ omnia ad aurum, ſolum enim mores, pulꝰchritudinem, genus, amicitiam, & bona omnia præſtat.

Timotheus, Argentũ mortalibus ſanguis & anima eſt, inqt, quicunq; non habet hoc, mortuus inter uiuos ambulat.

Euripides, ne per deos, mihi pater nobilitatem narres, in peꝰcunijs enim hæc ſita eſt, aurum mihi domi relinque, & ex ſeruo liber nobilis cito fiam.

Sophocles, Pecuniæ inueniũt amicos, honores, & prope prinꝰcipes, ſedes.

Vituperium diuitiarum.

PLutarchus, ne puero gladiũ, iubet prouerbiũ, ego autẽ

ne puero diuitias, neq; uiro ignorantiam & imperitiam.

I*ſocrates, deſpice eos qui diuitijs inhiant & ſtudent, qui cũ his, quæ poßident, uti neſciant, perſimiles illis putantur, qui pulcherrimum equum habent, & equitare neſciunt.*

D*iogenes,* Diuites *arboribus & uitibus, quæ in montium rupibus & locis aſperis naſcuntur, comparabat, harũ enim fructus eos non attingere, coruos autẽ & id genus auium uorare dicebat, eodem pacto diuites in rebus honeſtis diuitias non expendere, ſed in adulatores, meretrices, cinedos, lenones, & turpißimas uoluptates ſine menſura effundere.*

I*ſocrates,* Diuitiæ *uitiorum magis q̃ uirtutum miniſtræ poteſtatem ignauiæ & uitijs ſuggerentes, ad uoluptates iuuenes alliciunt & excitant.*

A*nacreon, quinq; talentorum munus cum à* Polycrate *accepiſſet, poſtq̃ duas noctes cogitabundus inſomnes ægit, reddidit, dicens: non tanti ea eſſe, ut cura aßidua ſollicitaretur.*

P*lutarchus,* Appetitus *quidẽ natura difficilis ad frenandum ſi diuitiarũ copia & abundantia accedat, effrenis efficitur.*

B*ion, ridiculos eſſe eos dicebat, qui ſtuderent & inhiarent pecunijs, quas fortuna præbet, illiberalitas, & auaritia cuſtodit, & bonitas erogat.*

D*iogenes, uirtutem neq; in ciuitate, neq; in domo diuite habitare poſſe dicebat.*

Pecuniæ *utiles ſi quis bene his utatur.*

I*Socrates,* Lucra *citra iuſtitiam facta, non diuitias, ſed pericula factura eſſe putabat, ne igitur pecunias accipere, lucrũ puteтis, & eas erogare, iacturam, neutrum enim horum*

habet eandem poteſtatem ſemper, utrum utrum opportune & cum uirtute fiet, hoc ſolum iuuat eos qui faciunt.

Socrates, Neq; aureus & purpureus lectus ægrotũ, neq; ſtultum animum fœlicitas, iuuat.

Ariſtoteles, Melius ad fœlicitatem pauca poſſidere, quàm cum inuidia multa, etenim pulchrior & ſuauior hæc uita.

Lycurgus, Non diteſcere pulchrum, ſed ex pulchris diteſcere oportet.

Iſocrates, Ama ex bonis, quæ ſunt tibi, nõ excedentẽ & ſuperfluã poſſeſſionẽ, ſed moderatã & temperatã fruitionem.

Pythagoras, Neq; equum ſine freno, neq; diuitias ſine prudẽtia, homines facile poſſunt continere.

Muſonius, Crœſi & Cyri theſauros tanq̃ extremam paupertatem damnamus, unumq; ſolum credimus eſſe diuitem & ſapientem, qui ubiq; poteſt poſſidere tantum, quantum ad uitam traducendam ſit ſatis.

Plato interrogatus, quanta facultate in uita opus eſt? dixit quanta, ut neq; inſidijs petaris neq; neceſſarijs indigeas.

Socrates, Vt ſudor ex gymnaſijs utilior, & honeſtior, ſic diuitiæ ex ꝓprijs laboribus cõparatæ honeſtiores, & utiliores.

Paupertatis laus.

Ex hiſtoria Aeliani, Ariſtides Nicomachi, Photion Phocí, Epaminundas Polymodis, filius, Pelopidas Thebanus, Lamachus Athenienſis, & Socrates Sophroniſci filius, & Ephialtes Sophonidæ pauperrimi græcorum fuerunt, attamẽ optimi & iuſtiſsimi omnium.

Diogenes, Vir improbus & malus cum paupertatem ſibi ex-

probaret, dixit: Ex paupertate nullum unquàm uidi torتum & ſupplicio affectum, at ex diuitijs multos.

Apollonius: Pauperem eſſe ſecundum naturam non probro datur, ſed turpi cauſa eſſe pauperem deteſtamur.

Vituperatio paupertatis.

Sophocles: Paupertate nullus maior hoſtis, pauper ad omnia eſt timidus.

Callimachus: Pauperibus ſemper pauca dant dij.

Ariſton: Manifeſta eſt tempeſtas paupertatis lucerna, nam omnia demonſtrat mala & difficilia.

Comparatio paupertatis, & diuitiarum.

Diogenes, exprobrante ſibi quodam paupertatem: infœlix dixit, neminem tyrannidem exercentē propter paupertatem uidiſti, at multos propter diuitias.

Democritus: Si non multa deſyderaueris, pauca multa tibi uidebuntur.

De uita quod breuis, & infirma eſt.

Ariſtoteles: Quid eſt homo? infirmitatis exemplum, temporis præda, fortunæ ludus, ruinæ imago, inuidiæ & calamitatis lanx & trutina, reliquum flegma & bilis.

Simonides interrogatus, quandiu uixiſſet, parum dixit, at annos multos.

Zeno, nos nullius rei ſic eſſe pauperes, & inopes ut temporis, dicebat: breuis enim uita, ars autem longa, & magis quàm ut animi morbos curare poßit.

Socrates, dicebat ſe putare deos hominum uana ſtudia inſpi-

cientes, ſemper ridere, cũ enim omnia humana ſint parua, non par ſtudium nanciſcuntur.

Neoptolemus, tragœdiæ hiſtrionẽ interrogauit: quid nam ex his, quæ ab Aeſchylo, aut Sophocle, aut Euripide dicta fuiſſent, ſibi uiſum potiſſimum eſſet? aut admiraretur? nihil horum, reſpondit: uiderat enim ipſe Philippum in filiæ Cleopatræ nuptijs in maiori ſcæna maximam ægiſſe pompam, & tertiumdecimum deum appellatum, ſequenti autẽ die in theatro iugulatũ, & canibus deinde expoſitũ et proiectũ.

Hermolaus: incerta & ſine coniectura omnis uita, quæ nihil fidei habens errat, in colloquijs ſpes, hominũ mentes fouet, futurũ nouit nemo: deus mortales omnes in periculis regit, contra ſpirat ſæpe quædam grauis aura aduerſitatis.

De Triſtitia.

SOcrates interrogatus, quomodo quis ſine triſtitia ducere uitam poſſet? dixit: nullo modo id fieri poſſe, nam nemo eſt, qui aut ciuitatem, aut domum habitet, aut cum hominibus uerſetur, qui interdum non triſtetur.

Euripides: Triſtitia hominibus parit morbum.

Idem: Non is appellandus eſt beatus, qui plurimas pecunias poſſideat, ſed qui ſine triſtitia uiuat.

De fœlicitate & eius inſtabilitate.

DEmocritus: Fœlix qui modicis pecunijs lætatur, infœlix autem cuius multis animus ſollicitatur.

Socrates interrogatus: quid eſſet fœlicitas, reſpondit: uoluptas non pœnitenda.

Idē, interrogatus qui fœlices? qbus et mens, bona et ſermo eſt.

Diogenes: Fœlicitas una eſt, uere gaudere & nunq̄ triſtari, quocunq; loco & tempore quis fuerit.

Iamblichus: Fœlix deo ſimilis eſt perfectus, ſimplex, purus, & ab hac humana uita animo remotus.

Bion: Pecunias multis fortuna non donat, ſed commodat.

Apelles pictor interrogatus, quare fortunam ſedentem pinxiſſet, reſpondit: quia non ſtat.

Aeſopus interrogatus: quid agunt dij? dixit: partim ædificare, partim fabricata demoliri.

Ariſton: Vita ſimilis theatro, in quo peſsimi commodiſsimum ſæpe locum habent.

Generoſe oportet ferre quæ accidunt.

CHilon, cuidā q nimis malis, quæ ſibi acciderāt triſtabatur: ſi ſcires inqt, mala omniū, minus tua ægre ferres.

Pittacus prudentis eſſe dicebat, ne quid ſibi mali accidat, conſulere, ſed ſi acciderit, fortiter ferre.

Socrates, cū diſputaret nunciū de filij morte accepit: finita diſputatione, eamus inquit, ut Sophroniſco iuſta pſoluamus

Theobolus, Fortunæ mutationes generoſe & fortiter ferre monebat, & mediocritatem in utraq; ſeruādam cenſebat.

Democritus, magnum quid eſſe dicebat, in calamitatibus ſapere quæ oportere.

Idem, Paupertatem patienter, & manſuete ferre, modeſtiſsimi hominis eſſe, dicebat.

Ad Xenophontem ſacrificantem ex Mantinea nuncius uenit, qui cum filiū Gryllum mortuū nunciaſſet, corona depoſita

à ſacrificio non deſtitit, ſed cum ſermoni nuncius addidiſſet, uictorem periiſſe, corona reſumpta, ſacrificium abſoluit.

Ex Dionyſio Alicarnaſco. Xanthippe cum uariæ & multæ rerum mutationes ciuitatem, & ciues ſollicitent, in omnibus tamen ſimilem, & eundem Socratis uultum ſe uidere dicebat: ita enim ſeipſum animo Socrates componebat, ut quicquid accideret ſusq; deq; ferret.

DE Fortuna.

Euripides, rudis & deſipientis uiri eſt, malam fortunam apud omnes teſtari, ſapientis autem occultare.

DE Spe.

Linus: Speranda ſunt omnia, & nihil deſperandum.

Democritus: Spes eorum qui recte ſapiunt non uanæ: eorum autem, qui deſipiunt futiles, inanes, & difficiles.

Diogenes: Quid ſummum in uita? Spes.

Socrates: malæ ſpes, ut mali duces, nos in errores, & delicta ducunt.

Epictetus: Neq; nauis, una ancora, neq; uita, una ſpe firmanda eſt.

Socrates: Neq; mulier ſine uiro, neq; ſpes bona ſine labore, quid boni generat.

Theocritus: Confidere & bono animo eſſe oportet, ò amice Batte, cras enim forſitan erit melius, ſpes in uiuis, ſine ſpe mortui, & Iuppiter interdum ſerenus, interdum nubilus.

Euripides: Nihil deſperandum, uerum omnia ſperare licet hominibus.

Pindarus dixit: ſpes eſſe uigilantium ſomnia.

Thales interrogatus, quid ualde commune inter homines? reſpondit: ſpes etenim quibus nihil aliud eſt, ipſa adeſt.

Quod non oportet inſultare male agentibus.

ISocrates, Nemini calamitatem exprobraueris, communis enim fortuna & futura, incerta & obſcura.

Demoſthenes, Ego, quicunq; fortunam alteri obijciat, eũ ſtultum & dementem puto: nam qui ſe optime agere arbitretur, & fortunã propitiã habere exiſtimat, ignorat an uſq; ad ueſperam, hæc apud ſe ſit manſura: quomodo hic aduerſam alteri exprobrare poteſt?

Facilius alium monere. q̃ ſeipſum.

SOcrates: Aegrotis medicos, male agentibus amicos conſulere oportet.

Menander: Corpore male affectis, medico, animo, amicis opus eſt.

Laus Senectutis.

EX Phauorino: Non relinquàm hoc tacitum, quod & Platoni & Pythagoræ uidetur, ſenectutem non in exitu uitæ, ſed in principio beatitudinis eſſe.

Democritus: Fortitudo & formæ pulchritudo, iuuenilis ætatis bona ſunt, Senectus aũt flos tẽperantiæ exiſtimanda eſt.

Idem: Senex iuuenis fuit, iuuenis autem incertum an ad ſenectutem perueniat: bonum igitur abſolutum, & perfectum, futuro incerto multo melius.

Ex Phauorino: Voluptate qui ſponte abſtinet, ſapiens, qui

autem ea non indiget, beatus, ſenectus autem ad hæc ambo aptiſsima, etenim homines efficiat ſapientiores, & in uoluptatibus negligentiores.

Gorgias interrogatus, quo uitæ modo uſus ad tam longam ſenectutem perueniſſet? nihil unquàm ad uoluptatem neq; comedens, neq; faciens reſpondit.

Vituperatio Senectutis.

DEmocritus: Senectus eſt integra cæcitas, habet omnia & omnibus indiget.

Eratoſthenes, ætatis florem dixit eſſe uer, poſt florem æſtatem, & autumnum: ſenectutem autem hyemem.

Idem: Vita noſtra uino comparatur, ut enim reliquum ipſius cum in dolio exiguum ſit, aceſcit, ſic hominis uita ſi ad ſenectutem peruenerit, aceſcit, & ad eam tanquam ad officinam omnia humana accedunt mala.

Democritus: Creſcente corpore creſcit & mens, ſeneſcente autem conſeneſcit, & ad negocia omnia hebetatur.

C[illegible], ſeni libidinoſo dixit: Homo quid ſenectuti, quæ multa mala habet, etiam ex libidine uituperium & infamiam addis?

Alexis: Comœdiarũ poëta, cum quidã ipſum ſenem, & uix incedentẽ interrogaſſet, quid agis? paulatim inqt morior.

Patrocles, ſenectutem uitæ hyemem dicebat.

De Morte.

ARiſtoteles. Ineuitabilis fati neceſsitas.

Plato, Mors nihil aliud eſt quàm ſolutio, & ſeperatio animæ à corpore.

Gorgias Leontinus in fine uitæ conſtitutus, & iam à debilitate occupatus, paulatim in ſomnum labens iacebat, ſi quis uero ex familiaribus eum interrogaret, qd ageret? reſpondebat: iam me ſomnus incipit commendare ſorori.

Gorgias rhetor iam ſenex interrogatus, an libenter moreretur? minime inquit, uerum ex hoc marcido & putrido domicilio libenter diſcedo.

Socrates, Si neceſſe eſt ſemel ut anima à copore ſeparetur, docet fortem uirum non lachrimis, & luctibus dolere, ſed fortiter hanc fati neceſſitatem ferre.

Eſchines, Mors non grauis res, uerum iniuria circa finem formidoloſa.

Polyneus, Si qui moriantur ex tuis, ne triſteris, neceſſe eſt ſemel mori: uerum ſi turpiter, dolendum eſt.

Muſonius, Cum pariter omnibus moriendum, non tarde, ſed clare mori beatum Iudico.

Epicurus, Mors nihil ad nos, corpus enim anima ſolutum nihil ſentit, quod autem nihil ſentit, nihil ad nos.

Arimneſtus interrogatus, quod maximum homini bonum eſt? dixit: bene mori.

Metrodorus, In rebus quidem alijs ſecuritatem præſtare poſſumus: quantum autem ſpectat ad mortem, omnes ciuitatē ſine mœnibus habitamus.

Mortis laus.

ANaxagoras dicebat duas eſſe mortis diſciplinas, Alteram tempus ante ortum, Alteram ſomnum.

Cauſiani, naſcentes flent, mortuos beant.

Ex Nicolai hiſtoria. Quis omnium ignorat uiuentes omnes, inuidia aut maiori, aut minori uexari? mortuos autem ne inimicos quidem uerbis lacerare.

Herodotus, Traſij alia omnia, ut Traces faciunt, at in ortu alicuius uel obitu, hæc & huiuſmodi agunt. Infantem natum cognati omnes circumſedentes deflent, miſerias & calamitates humanas animo uoluẽtes, quot & quanta ò puer in uita te mala manent, uita autem functum laudantes & lætitia exultantes ſepeliunt, dicentes: quod è miſerijs liberatus omni fœlicitate fruitur.

Vitæ laus.

Speuſippum grauiter ægrotantem, & cruribus pene amiſſis ac perditis, Diogenes uitæ cædere monebat: ille nõ cruribus (dixit) uiuimus, ſed mente & animo.

Euripides, Viuere ubiq;, magis ſuaue & iucundum, quàm mori ſapientibus.

Idem, Videre hoc ſolis lumen, & ſplendorem, hominibus ſuauiſsimum eſt, infernum nequaq̃: furit itaq;, qui cupit mori.

Idem, Non tarde, ſed clare mori, bene.

Homerus: Malo uiuens uiro pauperi, & mendico ſeruire, cui ne uictus quidem ſit, q̃ mortuis imperare omnibus.

Mortis, & uitæ comparatio.

Diogenes, dicente quodam: difficile eſt uiuere: Non, dixit, uerum male uiuere.

Idem: Animam curare magis neceſſarium, quàm corpus, nam melius mori, quàm male uiuere.

Pyrrhon, dicebat nihil differre quis uiuat, an moriatur, tunc quidam ad ipſum, cur igitur tu non moreris? at ille: quia nihil differt.

Epictetus, Si iuuenis perducat uitam ad ſenectutem, accuſat deos quia cum iam opus eſſet ipſum à laboribus ceſſare & quieſcere, negocia ſuperueniunt: ſi uero mors acceſſerit, uiuere uult, medicos accerſit, rogat eos nullam curam ac diligentiam prætermittant: admirabiles inquit homines, qui nec uiuere, neq; mori uolunt.

Plato, Iam hora & tempus diſcedendi, mihi quidem morituro, uobis autem uictoris: utri autem noſtrum ad rem meliorem profiaſcantur, incertum omnibus, niſi deo.

Apollonius, Breuis uita bene & fœliciter agenti, at male longiſsima.

Socrates, In uita ut in theatro tantiſper expectare oportet, quo ad ſpectaculum delectabile eſſe contingit.

De Dolore.

OBrimus, Eſt & hominibus luctuum munus: hoc enim nobis in mala fortuna ſolamen natura tribuit.

De Sepulchro.

SOcrates, cum uenenum eſſet ſumpturus, interrogatus à iudicibus quo pacto ſepeliri uellet: quocunq; uobis fuerit facillimum, reſpondit.

Tauri gens Scythica, cum regibus maxime gratos ex amicis ſepeliunt: Rex autem mortui amici pro merito, aut partem, aut totam abſcindit aurem.

Sindi populi, tot piſces in ſepulchrum iaciunt, quot hoſtes qui ſepelitur interfeciſſe conſtat.

Colchi, mortuos nõ ſepeliũt, uerum ex arboribus ſuſpendunt.

Phryges, non defodiunt ſacerdotes mortuos, ſed ſuper lapidibus decem cubitorum, rectos ſtatuunt.

Panebi populi Libyæ, quando ipſorum rex moritur, corpus quidem defodiunt, caput autem abſciſſum, & auratum in templo dicant, & conſecrant.

Xenophon: Meum corpus ô filij quando diem obiero, neq; in auro, neq; in argento, neq; in alia quapiam re pretioſa ponite, uerum q̃ celerrime terræ reddite: quid enim hoc beatius quàm terræ miſtum eſſe quæ omnia pulchra, & bona producat atq; nutrit. Ego autem alioqui humanus fui, & non libenter mihi uideor uiuere.

Menander: Humaniter fortunam decet ferre amice, communes enim communiter oportet ferre caſus: Cognoſce quæ ſunt humana, neq; prætermodum doleas, malis enim non ſolus ſubiaces mihi crede.

Philopides. Omnis triſtitiæ tempus eſt medicus: nam malis omnibus medetur tempus.

FINIS.

APOPHTHEGMATVM,
ideſt acutorũ reſponſorũ.

INDEX APOPHTHEGMATVM
per Lucium Stellam Micanellum.

A.

Abſtinentiæ conſideratio. Charta. 2. Erathoſthenes.
Accidentium conſideratio. 31. Chilon.
Adulationis conſideratio. 3. Zeno.
Adulteri pœna qualis apud Piſidas. 22. Ex eodē, Piſidæ
Adminiſtrationis urbium conſideratio. 5 Solon.
Admonendo quiſq; eſt ſapiens. 15. Euripides: Om.
Aegiſteus Curio Romano ſimilis. 7. Calliſthenes.
Aegiſtum parricidam Oreſtes interfecit. 25. Homerus.
Aegrotus omnis moroſus. 10. Socrates: ægro
Aegrotum neq; lectus aureus, neq; ſtultum animum, fœlicitas iuuat. 19. Socrates: Neq;
Aegrotis medico, mœſtis amico opus eſt, 52. Menander.
Aes alienū nō ſoluentes quō puniantur. 22. Ex eo: Bœotij.
Aetates hoīs anni tēporibus cōparatæ. 32. Erathoſtenes.
Aethiopes à furto abſtinent. 22. Ex eo: Aethio.
Aethiopum ritus in regis electione. Ibidem.
Aethiopum domus ualuis celebrātur apertis. Ibidem.
Aethna quorū tēpore flagrauit incēdio. 25. Idem: Prima et.
Agathyrſi cur fœminis cōiter utantur. 22 Ex Sereni hiſt.
Ageſilaus cur filium ſupplicio affecerit. 19. Chryſermus.
Agriculturæ cōſideratio. 21. Ex eo. Phryges &. 23. Philon.
Alatenij Libyæ populi mos. 22. Ex eo: Alatenij
Alcybiades diuicijs ſuperbiens à Socrate reprimitur. 15. Aelianus.
Alexis comicus poëta, 32. Alexis comœ.
Altare de templo amouere nephas eſt. 8. Phocion præd.

Amantum iuramentum infidum. 16 Callimachus.
Amatori bona omnia, præter prudentiam, precatur meretrix. 3. Antiſthenes.
Amicum cito ne facias, quẽ aũt feceris, cito ne dimittas. 11. Solon: Amicos
Amicum eum dixeris, qui quando peccaris te redarguat. 1 Iſocrates: Fides
Amicos pecuniæ faciunt. 28. Sophocles.
Amicus male agentibus, ægrotis medicus conſulit. 32 Socrates.
Amicorum cœnas raro adeundum. 12 Chilon: Ad cœ
Amicorum infortunia cito adeundum. Ibidem.
Amicorum gratia mori nõ dubitaueris. 8. Idem: Quorũ.
Amicorum conſtitutio. 19. Scipio Polybij.
Amicorũ præſentiũ, et abſentiũ memẽto. 12. Pittacus.
Amoris uenerei conſideratio. 24. Euripides.
Amor ab initio delectat, mox amaritudinẽ ingerit. 24. Theophraſtus
Amore cito accedit, tarde autem abit. 24 Theophraſtus
Amorem reuerentia, timorẽ odiũ ſeqtur. 1. Pythagoras.
Amoris proprij conſideratio. 15 Diogenes.
Amoris fraterni conſideratio. 27 Ex Plutarcho.
Anacharſis Scytha fuit. 28. Anacharſis.
Anacreontis ſcitum de pecunijs. 29. Anacreon.
Anaximenes mentis gutta dictus. 18. Theocritus.
Ancora non una firmanda eſt nauis. 31. Epictetus.
Anima nihil in uita preciosius 7. Caliſtenes.
Animã curare, magis neceſſariũ q̃ corpus 33 Idẽ: Animam.
Animã q̃ uitijs cõtaminarũ mori melius eſt 3. Pythagoras.

Animam loquela tua manifeſtam facit.	8. *Socrates: V1*
Animæ cura minime negligenda.	9. *Plato dicebat.*
Animi motus caſtiga ne quãdo ab ipſis caſtigeris	12.*Idẽ,caſt.*
Animi ſedes in auribus.	14. *Herodotus.*
Animi uires magis q̃ corporis optandæ.	8. *Pythagoras.*
Apelles cur fortunam ſedentem depinxerit.	31 *Apelles.*
Appetitus frenatu difficilis.	29 *Plutarchus.*
Aranearum telis Logica ſimilis.	27. *Ariſton.*
Aranearum telis ſimilis lex.	23 *Zeleucus.*
Arcanorum conſideratio.	20. *Ariſtotelis.*
Argentũ hominibus ſanguis eſt,et anima,	28. *Timotheus.*
Ariſtotelis filia Pythias.	17 *Pythias.*
Ariſtides cognomento iuſtus.	6. *Plato:Ariſti.*
Ariſtidis uxoris Scitum de republica.	19. *Vxor,Ariſti.*
*Artiũ conſideratio.*23.*Nullum & eadem.*	*Menander.*
Ars omnis ſine exercitatione manca eſt.	17. *Pythagoras*
Artem nullam inuitus exerceas.	23. *Phauorinus.*
Aſtrologorum conſideratio.	26. *Bion.*
Athenienſes ſuperat Philippus.	15 *Ex hiſtoria.*
Athenienſes lingua plurimum,ſapientia parum ualent.	9 *Demades.*
Atlantes ſine nomine uiuunt.	22 *Ex eo:Atlan.*
Atlantes filiabus caſtitatem amant.	*Ibidem.*
Auaritia cur optanda.	7. *Simonides.*
Auaritia uitiorum caput.	6. *Bion Sophi.*
Auari qui nam dicendi?	7. *Socrates.*
Audaciæ conſideratio.	4 *Antiphanes.*
Aulites Libyæ populi mos.	22 *Ex eo:Aulites*
Aures animi ſunt ſedes.	14 *Herodotus.*

Aures abſcinduntur amico mortuo. 31. Tauri gens.
Aurũ bonorũ omniũ & auaritiæ cauſa. 28. Antiphanes,
Authoritatem in homine diuitiæ faciunt. 18. Lycurgus.
Authores mali Lathomias mittuntur. 13. Demoſthenes.

B.

Baccho ferula,& obliuio dicata. 2. Antiſthenes.
Belli conſideratio. 4. Antiſthenes.
Bellum bis errare non admittit. 4. Triballi,
Beneficijs nunq̃ uinci,nihil in regno beatius. 1 Anaxilaus.
Beneuolẽtia beneficijs nõ timore cõparatur. 2 Plutarchus.
Bœotiorum ritus de ære alieno. 22. Ex eo:Bœo.
Bonitatis conſideratio. 18. Lijcurgus.
Boni pauciores quàm mali. 12. Bias.
Bouem aratorium ocidere capitale erat. 21. Ex eo:Phry.
Breuiloquij conſideratio. 18. Lycurgus.
Byzi populi conſuetudo de imperio. 21. Ex eo:Apud.

C.

Calamitas nemini exprobranda. 32. Iſocrates.
Calliæ pietas nõ mĩor q̃ æneæ in Anchiſem25. Idem:Pri.
Calumniæ conſideratio. 20. Pelopidas.
Calumnia ſuſpitionẽ primo,mox fidẽ ꝑdit. 20 Demoſthenes.
Canes cur latrent,& in quos. 13. Diogenes.
Capillos ſi tinxeris,mendax fies. 13. Theophraſt.
Caprificis prodigorũ pecuniæ cõparatæ. 4. Crates diuitum
Carcetæ populi mos de iniuriã inferẽtibus.21 Carcætæ.
Cardolybes præter calicem, & enſem nihil poßident. 22. Ex eo:Cardo.
Carere debet uitio,qui alios deridere uult. 16 Plato: Cum.
Carnifex Tyranno longe mitior. 2. Antiſthenes.

Caſta uita, ſacrificij loco habetur apud deū. 1. Iſæus.
Caſtitatem filiabus amant Atlantes. 22. Ex eo: Atlan.
Caſtoris amor in fratrem Pollucem. 27. Ex Plutarch.
Cataneorū pietas Aeneæ pietate nō inferior. 25. Idem: Pri.
Cauſianorū ritus in naſcentes, moriētesq;. 33. Cauſiani.
Ceruorum exercitus leone duce melior, quàm
leonum ceruo duce. 5. Philipp: rex.
Cheronea Philippi uictoria nobilitata. 15. Ex hiſtoria.
Chilonis Apophthegma. 15. Cognoſce,
Chryſermus rerū Perſicarum ſcriptor. 19, Chryſermus.
Chryſippus ſatum de republica. 23. Chryſippus.
Chryſippus mentem definit. 9. Chryſippus.
Cibus modeſtus ad multum ſenectutis uitam
prorogat. 32. Gorgias.
Ciuitatum regiminis conſideratio. 5. Solon.
&.20. Pythagoras.
Ciuis ſanctiſsimus is habetur, qui honorat.
& contemnentes punit. 21. Cherinides.
Cleantis ſatum de philoſophis. 27. Cleantes.
Cleantis ſatū de diſputatiōe inter amicos. 18. Quidam ad.
Cleantis. ſatum de indocto. 10. Cleantes.
Cœlibes lege coguntur. 24. Lacedæmoni.
Cœna ſine colloquio non ſapit. 8. Antiſthenes.
Cœnæ fundamentum labor. 17. Dionyſius.
Cognoſce teipſum. 15. Ex hiſtoria, Item eodē. Cognoſce.
Cognoſcere deum diffiale. 26. Euſebius: deum.
Cognomenta ex matribus ſumuntur. 21. Ex eo: Lycij.
Coitus ab initio delectat, mox triſtiaa affiat. 24 Euripid. s.
Color ex pudore cæteris eſt præſtantior. 17. Pythias.

Colchorum ritus de cadaueribus. 34 Colchi.
Compoſitores mali Lathomias mittuntur. 13. Demoſthenes.
Concordiæ exemplum notabile. 27 Ex Plutarch.
Confabulatio in amicis odioſa. 18. Quidam.
Corbis uſus apud Bœotios. 22 Ex eo: Bœo.
Corui adulatoribus longe mitiores. 5. Antiſthenes.
Conſcientia nemo nocens abſoluitur. 16, Euripides, ho
Conſcientia tortus grauiora patitur quàm ſupplicio affectus. 16. Pythagoras.
Conſtantiæ aduerſitatum conſideratio. 31. Chilon.
Conſuetudinum multarum conſideratio. 21 Democritus.
Contentio omnis ſtulta. 14 Democritus.
Conuerſationis modus à Terentio non diſsimilis. 10. & 11. Ibidē, Triſa.
Conuiuium ſine colloquio non ſapit. 8. Antiſthenes.
Conuiuium ſilentes conuiuas requirit. 18. Solon inter.
Conuitijs non reſpondendum. 14. Demoſthenes.
Cupiditas paupertatis eſt indiciū. 3 Socrates. &, Euſebius.
Curtio Romano Aegiſteus non diſsimilis. 7. Caliſthenes.
Curuitatis iocoſa ſignificatio. 19. Bion.
Cyri conſuetudo ante cibos. 17. Cyrus, neq;.
Cyri & Crœſi theſaurus damnatur. 29. Muſonius.

D

Damnum turpi lucro præponendum. 7 Chilon.
Dardani ter in uita lauantur. 7 Democritus.
Darius Semiramis ſepulchrum uiolat. 7 Semiramis.
Dat cenſus honores, cenſus amicitias. 18 Sophocles.
Debitum neganti manus truncatur. 12; Ex Nicolao.
Deliciæ primum urbes ingrediuntur. 20. Pythagoras.

Dementia felicitatis eſt impedimentum. 10. Bion interro.
Demoniacs Satum philoſophiæ ſtudio. 15. Demoniax.
Deo quicqd boni feceris tribuas authori. 12. Bias: Cum.
Deorum negocia quæ nam ſint. 31. Aeſopus.
Deorum maximus Orimagdes. 13. Magi.
Deos contemnere iniuſtitia eſt maxima. 21. Cherinides.
Depoſitum neganti manus abſcinditur. 22. Ex Nicolao
Deriſor omni uitio carere debet. 16. Plato: Cum.
Deſiderare aliena iniuſticia eſt maxima. 6. Plato: Ariſti.
Deum cognoſcere difficile eſt. 26. Euſebius.
Dialecticæ conſideratio, 26. Arceſilaus.
Dialectica nullam præbet ſapientiam, 26. Ariſton.
Diſputatio inter amicos ſemper odioſa, 18. Quidam.
Diuitiarum conſideratio, 28. Simonides.
Diuitiarum & paupertatis comparatio, 29. Diogenes.
Diues quis exiſtimandus; 6. Euſebius.
Diues pauperibus minus quietus, 8. Pythago: dice.
Diues quomodo quis fieri poßit. 3. Socrates. &, Euſebius.
Diues ſine literis aureus eſt ſeruus, 10. Socrates con.
Diuitiæ nobilitatē faciūt, non progenies. 28. Euripides: ne
Diuitiæ ſine prudētia, nō tuta eſt poſſeßio. 10 Democritus.
Diuitiæ in homine authoritatem faciunt, 18. Lycurgus.
Diuitiæ nulli nunc niſi diuitibus dantur, 50. Callimachus.
Diuitiæ fortunæ arbitrio ſubiacent, 8. Idem, animi.
Diuitijs non ſuperbiendum, 15. Aelianus.
Diuitijs ſtudentes, cuinam ſimiles. 29. Iſocrat: deſpi.
Doctus paup, diuiti indocto præponitur, 24. Perides.
Doctrinæ acquirendi modus, 17. Demoſthenes.
Dolus, an uirtus quis in hoſte requirat, 5. Antigonus.

F

Domini conſideratio, 1. Ex hiſtoria.
Domino bono ſapiens non indiget, 13. Cum quidam.
Dominus populo ſcopus exiſtat, 2. Iſocrates:ſta.
Domus nō picturis,ſed moribus ornāda, 11. Idem:Non ta.
Dux exercitus qualis, 5. Philipp:Rex.
Dux malus homines in errorem deducit,3 1. Socrat:male.

E.

Ebrietas inſaniæ eſt exercitatio, 2. Pythagoras.
Ebrietas quomodo uitanda, 3. Pytha:inter.
Ebrius quomodo quis fieri nequeat, 3. Anacharſis.
Ebrius ſeruus non caſtigandus, 11. Demetrius.
Ebrium admonuiſſe pudor eſt, 18. Cleoſtratus.
Enſis pueris non committendus, 28. Plutarchus.
Enſis uſus apud Cardolybes, 22. Ex eo:Cardo.
Equus quomodo inſtituendus, 27. Xenophon.
Erecteus pro patriæ ſalute filiā ſacrificat,20 Demaratus.
Eſſe decet uiuas,uiuere non ut edas, 3 Socrates inte.
Eunolphus Thracum rex, 20: Demaratus.
Epicuri ſatum de parſimonia, 14. Epicurus.
Euripidis pater corbis ignominia affiātur22 Ex eo:Bœo.
Exercitationis conſideratio, 17. Theodectus.
Exercitus ſine optimo impatore,belua eſt, 5. Epaminundas.
Exercitus ceruorum leone duce melior, quàm leonum ceruo duce. 5. Philipp:Rex.

F.

Facultas in uita quanta eſſe debeat, 29. Plato.
Fatuus nō eſt,qui in cōuiuio tacere poteſt.18 Solon.
Ferrum in bello ad ſecuritatē auro melius.26 Socrates.
Filiorum conſideratio, 25. Ex hiſto:Sere.

Filij parentibus non ſemper ſimiles, 28. Antigonus,
Filijs gloria potius, q̃ diuitiæ relinquẽda, 2. Idem:Pluris.
Filijs pecunias accumulare, auaritiæ eſt, 7 Plato:Nimia.
Fœlicitatis conſideratio, 30. Democri: fœ.
Fœlicitatis impedimentum dementia eſt, 10. Bion interro.
Fœlicitas nõ agris, ſed animi bõitate cõſiſti. 9 Ariſtoteles.
Fœlicitas ſtultum non iuuat, 29. Socrates:neq;
Fœmina cum ueſte exuit pudorem, 17 Herodotus,
Fœmina ſine uiro boni nihil agit, 31. Socrates: neq;
Fœminæ apud Agathyrſos communes, 22. Ex Sereni,
Fœminæ in bellum ducuntur à Tryballis. 4. Tryballi,
Fœminæ hæredes inſtituũtur apud Lycios, 21 Ex eo.Lycij.
Fœminis rarus ſit ſermo, 25. Idem:Sermo,
Formoſitatis conſideratio, 24. Diogenes,
Formoſos tractare nõ ſine incendij piculo eſt 24. Plutarch.
Fortitudinis conſideratio, 4. Clitarchus.
Fortitudinis diſputatio pugnæ præcedat, 22. Ex eo:Perſa.
Fortitudo & forma iuuentutis ſunt bona, 32. Democritus,
Fortuna mala occultanda eſt, 31 Euripides,
Fortuna timidos repellit, 13. Euripides,
Fortuna pecunias ad tempus commodat, 31. Bion.
Fortunam cur ſedentem Pinxerit Apelles, 31 Apelles,
Fortunã felicẽ difficilius eſt q̃ aduerſam ferre, 15. Antiphon.
Fortunæ aduerſitati ars ſolatium eſt, 23. Nullum ſola,
Fortunæ aduerſitas nemini obijcienda. 32. Demoſthenes.
Fortunæ imperio diuitiæ ſubiacent, 8. Idem:animi.
Fortunæ caſus legibus non ſubiacent, 22. Plato.Si quis,
Fraterni amoris conſideratio, 27. Ex Plutarcho,
Fratrũ cõcordia quõ rara eſſe nõ poſſit. 22. Ex Sereni,

Fur ut alios ducat, furetur magna, 13. Democritus.
Fur liber ſeruus efficiatur apud Lydos. 21. Ex eo: Lyd.
Fur nullus apud Aethiopas, 22, Ex eo: æthio,
Furioſus ab irato ſolū tempore differt, 15. Cato.

G.

Garrilitatis conſideratio, 18. Zeno.
Garrulus duplicē erudiēti mercedē pēdat, 18 Iſocrates rhe.
Generum bonū qui ſibi cōparat inuenit filiū, ſecus perdit filiam, 24. Democritus.
Generoſus non qui diuitijs, ſed qui uirtute ſplendeat, habendus, 8. Socrat: Quem.
Gloriæ fundamentum labor, 17. Xenophanes.
Gloria inanis malorum omnium caput, 7. Timon.
Gloria pecunijs non emitur, 6. Demoſthenes.
Gloria ſine prudētia nō tuta eſt poſſeßio, 10 Democritus.
Gloriam magis q̃ diuitias filijs relinquēdā, 1. Idem: Pluris.
Gorgiæ Leontini ſcitum de morte, 13. Gorgias.
Grammatici circa inutilia uerſantur, 9. Bion dicebat.
Gryllus Xenophontis filius, 31. Ad Xenoph.
Gubernari à fœminis magna īiuria ē uiro. 25. Democri.
Gubernator populi qualis, 9. Demoſthenes,
Gubernator nauis indoctus ſpuitur, 21. Carcetæ.

H.

Heraclytus ſe nihil ſcire dicebat, & idcirco ſapiens. 15. Ex Ariſtone,
Hæredes fœminæ apud Lydos inſtituūtur. 21 Ex eo: Lycij.
Hiſtrionis proprium, 9. Quemadmodū.
Vide etiam officia Ciceronis,
Hominis conſideratio. 32. Idem: Vita, & 30. Ariſtoteles.

Homine bono nihil admiratione dignius, 18. Ariſtippus.
Homines uitæ & mortis inſatiabiles, 34. Epictetus.
Honores præbet pecunia, 28 Sophocles.
Horas negocijs & ſilentio aßignat Xeno 17 Xenocrates.
Horeſtes conſcientia ſtimulatur, 16. Euripid: here.
Hoſtes diuites & imprudẽtes nobis optãdi. 5 Antiphanes.
Hoſtes, ui, aut dolo uincendi, 5. Antigonus.
Humanitate nihil prius & melius, 11. Idem, Vt tur.

I.

Iberorum ritus de textura, 10, Plato.
Id uelis quod poßis, 7. Ariſtoteles.
Ignobilitatis conſideratio. 19. Seriphius, et. 28 Euripi, ſtulti.
Ignorans omnis inſtabilis, 9. Idẽ: Prothcus.
Ignorantia ſtultitiæ eſt genus, 10. Idem: Duo.
Ignorantia difficilis eſt tolleratu, 14. Pythagoras,
Imperatoris exercitus conſideratio, 4. Tryballi.
Imperiũ ob imĩnẽs piculũ nõ exponendũ. 20. Periander.
Imprudentiæ & inſipientiæ conſideratio, 9. Menander.
Impudentiæ conſideratio, 17. Menander.
Impudẽtia eſt omnia uelle & dicere, et nihil audire, 18. Democritus,
Incõmoditatis & infortunij conſideratio, 31 Chilon.
India peccatorem maximum tondet, 21. Ex Nicolao.
Indiæ ritus de debito & depoſito, Ibidem. Ex Nicolao.
Indoctus ſola forma à beſtijs differt, 10 Cleanthes.
Induſtriæ conſideratio. 17. Theodectus.
Inedia moritur Pauſanias, 19. Chriſermus.
Infamiæ conſideratio, 20. Pelopides,
Infamiam potius q̃ diſcrimen fugiendum, 4. Iſocrates: Ma.

Infœlicitas nemini obijciendo, 52. Demoſthenes,
Infortunia amicorum cito adeundum, 11. Ad cœnas,
Ingenio formæ damna rependo meæ, 12. Bias: Si turpis,
Iniuſtitiæ conſideratio, 6. Antipho. Ma.
Iniuriarũ conſideratio, 13. Demoſthe. & 22. Ex eo. Talch.
Inimicos, aut ui, aut dolo uincendum. 5. Antigonus.
Inimicos quoſnam nobis optandum, eodem, Antiphanes,
Inſaniæ exercitatio ebrietas eſt, 2. Pythagoras,
Inuidiæ conſideratio, 19. Theophraſt.
Inuitus ad artem aliquam ne accedas. 23. Phauorinus.
Ire conſideratio, 14. plato,
Iratus à furioſo ſolum tempore differt, 14. Cato,
Iratus ſapiens lucernis ſimilis, 14. Naucrates,
Iſæi ſcitum de caſta uita, 7. Iſæus.
Iudex eandem cum mente ſententiã habeat. 5 Lyſias.
Iuramenti conſidiratio, 16 Antiphon.
Iuramento Troiani non utuntur, 21. Ex eo. Phry.
Iuſtitiæ conſideratio, 6. Philemon.
Iuſtitiæ corruptio quomodo oſtendatur, 5. Plutarchus
Iuſtitiæ proprium, 21, Idem. Iuſtitia.
Iuuentutis conſideratio, 4. Pape,

L.

Labor aßiduus conſuetudine fit leuior, 17 Idem. Labor.
Labor gloriæ eſt fundamentum, eodem. Xenophon.
Lacedæmon cur patiẽs dicatur ab Horatio 17 Sibarites,
Lacedæmones Laconiſmon exercent, 18. Lycurgus ad
Lacedæmones ante cœnã labori nõ parcunt, 17, Dyoniſius
Lacedæmones mortẽ pugnãdo nõ timẽt, 17. Sybarites,
Lacedæmonum lex contra cœlibes, 51. Lacedæmoni,

Latomias, ad carcerẽ mittitur Philoxemus 13 Demoſt, Phil.
Laudatio qualis, 23, Ariſtoteles,
Laudem quærentibus inſudandum eſt, 17, Theodectus,
Legum conſideratio, 21. Democritus
Leges cur paucas tulit Lycurgus, 20, Carolus,
Legibus patriæ mores accõmodãdi ſunt 2. Bias.
Lex ciuitatis eſt anima, 21. Demoſthenes,
Lex aranearum telis ſimillima, 23. Zeleucus,
Liberos pudoris color addecet, 17, Pythias,
Libye ritus in eligendo Rege, 22. Ex eo. Alate.
Libyæ ritus de uxore eligenda, eodem. Ex eo. Talch.
Libyæ Atlantes ſine nomine uiuunt. eodem. Ex eo. Atlan.
Libyæ populi Aulites noctu pugnant, eodẽ. Ex eo, Aulites.
Libyæ Panebiorum ritus, 34. Panebi.
Librorum lectio principi conduabilis, 1. Demetrius,
Literæ diuitijs præſtant, 26. Socrates.
Lymyriniorum mos. 22. Ex eo, Lymy.
Linguam digito compeſce, 11. Demetrius.
Locutionis oportunæ conſideratio, 18. Pythagoras
Locutionis breuis conſideratio, eodem. Lycurgus ad.
Logica ſapientiæ expers, nihil ad homĩes, 26 Ariſton dice,
Logicorum conſideratio, eadem. Arceſilaus,
Logicorũ uerba aranearũ telis ſimillima, 27. Ariſton, Dia.
Loquacitatis conſideratio, 18. Zeno.
Lucrum turpiſſimũ damno poſtponendũ, 7. Chilon,
Lucrum turpe naturæ eſt accuſatio 12 Periander.
Lucrũ inhoneſtũ breues habet uoluptates, 6. Antiphon ma,
Lucrũ iniuſtũ pericula, nõ diuitias parat, 29. Iſocra. Lucra.
Lydorũ ritus de furto & teſtibus, 21. Ex eo. Lya,

Lydorũ ritus de hæredibus et cognominibus. Ibidem.
Lycurgus cur paucas tulerit leges, 20. Carolus.

M.

Male agentibus nõ inſultãdũ. 12. *Chilon. et.* 32 Iſocrates.
Maledictis non reſpondendum, 14. Demoſthenes.
Mali malos procreant, 28. Euripid. ſtul.
Mali plures quàm boni, 12. Bias.
Malorum medicus tempus eſt, 34. Philopides.
Malus alienis potius incõmodis, quàm pro-prijs bonis lætatur. 19. Theophra. di.
Manticas quiſq; duas geſtitat, 16 Aeſopus.
Mare infidum, terra fida. 12. Thales,
Mare qcũq; nauigat inſanit, uel mori cupit. 3 Euripides.
Mare terra conſpicari iocundum eſt, 23. Callimachus.
Mare uiros fortiſſimos confundit, eadem. Homerus.
Medicus inter ſanos non uerſatur, 13 Diogenes.
Medicus omnium malorũ tempus eſt, 34. Philopides.
Mediocritas in omnibus ſeruanda, 21. Plato.
Mendacij conſideratio, 13 Herodotus.
Mens ſermonis eſt fons, 9. Chryſippus.
Mens ſana in corpe paruo pars maxĩa eſt, 9. Idem, interro.
Mens bene cõſtituta omnis calamitatis obli-uiſcitur. 23. Nullum ſola.
Menſura in rebus omnibus res optima, 11. Demetrius.
Mentiri promptiſſimũ ſæpe peccantibus. 13. Themiſthius.
Meretrix bona omnia præter prudentiam precatur amantibus, 3. Antiſthenes.
Militaris diſciplinæ conſideratio, 4. Antiſthenes.
Miſanthropos latinæ oſor hominũ ſonat. 7. Thimon.

Monarchiæ conſideratio, 1, Ex hiſtoria.
Monere alium facilius quàm ſeipſum, 32, Socrates.
Mortis conſideratio. 32. Ariſtoteles,
Mortis laus, 33. Anaxagoras:
Mortis & uitæ comparatio. 33 Diogenes.
Mortem formidare timidi hominis eſt, 4. Iſocrates,Ma.
Mores authoritatẽ in perſuadẽdo faciũt 19. Demoſt.olim
Moribus domus ornanda,non picturis, 11. Idem, Non ta.
Mundns putridum eſt domiclium, 35. Gorgias Rhe.

N.

Naſcentes deflendi,morientes beandi, 33. Cauſiani.
Natura ſine arte non ſatis eſt, 23. Similius.
Nauigationis conſideratio, 23. Homerus.
Naufragos Thymni benigne excipiunt, 19. Ex Nicolao.
Negociator oĩs miſer,et auaritiæ eſt ſeruus,7 Crates.
Nogocia minime exercenda, 2 . Euripid.Pul.
Nequid nimis, 11. Solon.
Nobilitatis conſideratio, 28. Soſtratus.
Nobilitas omnis in pecunia ſita eſt. 28. Euripi. Ne pei.
Nocere poſſe & nolle,manſueti hoĩs eſt, 14. Pitacus.
Nomina apud Atlantes non imponũtur, 22. Ex eo.Atian.
Noſce teipſum, 15. Cognoſce tei.
Nugæ omnia ad aurum, 28. Antiphanes.
Nullus dolor eſt quẽ longinquitas temporis
non minuat, 34. Philopides.
Nuptiarũ cõſideratio. 21.Ex Nicolao.c. 24. Lacedæmoni.

O.

Obedientia Sauromatarum in fœminas, 21. Ex Nicolao.
Obeſitas in mulieribus odioſa, 10. Plato.

Obliuionis conſideratio, 16. Ariſtoteles,
Obliuio Baccho dicata, 2. Antiſthenes,
Odium uitandi modus non inſuauis, 22 Ex Sereni.
Olei plusq̃ uini conſumendum, 17. Demoſthenes,
Omne ſolum forti patria, 20. Democritus.
Omnes cum ualemus recta conſilia ægrotis damus, 16. Euripides,
Orator bonis potius moribus quàm oratione perſuadebit, 19. Demoſt:olim
Oreſtes laudatur, 25. Homerus.
Oreſtes ſcelerũ conſcientia ſtimulatur, 16, Euripi.Hore.
Orimagdes deorum maximus, 13, Magi,

P.

Palæmonis ſatum de ueritate, 13. Palæmon,
Panebi Libyæ populi mos, 34. Panebi,
Parentis conſideratio, 25. Ex hiſtoria, & 27. Xenophon,
Parentum ignobilitas filijs morbus eſt, 28, Euripi. Stulti,
Parenti non ſemper obtemperandum, 26. Muſonius,
Parſimoniæ conſideratio, 14. Theopomp,
Patientiæ conſideratio, 14. Demoſt:quo.
Patriæ conſideratio, 19, Timotheus,
Patriæ legibus mores accommodandi, 2, Bias,
Paupertatis conſideratio, 29, Ex hiſtoria.
Paupertatis lucerna manifeſta eſt tẽpeſtas 30 Ariſton,
Pauperibus diues minus quietus, 8. Pythago, dice.
Paupertas triſtitiæ non eſt cauſa, 11. Idem:Non,
Paupertas in republica expetenda, 21, Democritus
Paupertatem ferre modeſti hominis eſt, 31, Idem, Pauperta
Pauſanias inedia moritur, 19. Chryſermus,

Peccator maximus tonditur apud Indos, 22. Ex Nicolao,
Pecuniæ conſideratio, 29. Iſocra:lucra,
Pecuniā ad tēpus homini fortuna commodat 31. Bion,
Pecuniæ amicos faciunt, 28 Sophocles.
Pecunia prope principes ſedem parat, 28 Ibidem,
Pecunia hominem ſollicitum reddit, 29 Anacreon,
Pecuniam filijs congerere auaritiæ eſt, 7. Plato.
Pecunijs modicis lætari fœlicitatis eſt, 30. Democritus.
Perſarum ritus, 22. Ex eo,Perſæ.
Perſicarum rerum ſcriptor Chryſermus, 19. Chryſermus
Peſte laborantes pie nutriunt Pranſij, 19. Ex Nicolao,
Philippe homo es,prouerbij loco dicitur, 15 Ex hiſtoria,
Philoſophari quando quis incipiat, 15 Demonax.
Philoſophiæ contemptores Penelopes procis
comparati, 10, Ariſton,
Philoſophi cur pauci apud antiquos, 27. Cleantes,
Phryges iuramento non utuntur, 21. Ex eo.Phry.
Phryges defunctos ſacerdotes nō ſepeliūt, 34. Phryges,
Pietas ſpectata per ignes, 25. Idem. Prima,
Pietatis diſputatio ſacrificio præcedat, 22. Ex eo.Perſa,
Pitaci ſcitum de amicis, 11. Pittacus.
Pictura ad tēpus oculorū eſt oblectatio. 11. Idem, Non tab.
Picturis domus nō ornāda,ſed moribus, 11. Idem. Non tab,
Piſcium uſus apud Sindos, 34. Sindi,
Piſidarum pœna in adulteros, 21, Ex eo:Piſidæ,
Placere multis omnium eſt difficillimum, 23, Demoſthenes.
Potum temperantiæ diſputatio præcedat, 22 Ex eo. Perſa.
Potus menſurā tranſgrediēs mēte priuatur. 2 Aeſchylus
Pranſij peſte affectos piētiſsime nutriūt, 19, Ex Nicolao,

9

Præceptor optimus ad primas etiam literas eligendus. 6, Theocritus.
Præſidentiæ urbium conſideratio, 9, Solon.
Principis conſideratio, 1. Ex hiſtoria. & , Pythagoras.
Principum conuerſatio rara habenda, 7. Socrates cum.
Proci à Penelope ſpreti ad pediſſequas tendebant. 10. Ariſton.
Prodigorū pecuniæ caprificis comparatæ. 4. Crates.
Proſerpinæ ad patriæ ſalutē filia ſacrificatur 20. Demarat.
Prudentiæ conſideratio, 7. Crates.
Pudoris conſideratio, 17. Pythias.
Pudor in mulieribus pulchritudinis arx eſt 25 Demades.
Pueri ne amarent lege cautū eſſe oportuit, 4. Idem. Legem.
Pulchritudinis conſideratio, 24. Diogenes.
Pulcher in regē eligitur apud æthiopes, 22. Ex eo. æthio.
Pulchrū eſt extra negocia habere pedes, 23. Euripides.

Q.

Quā quiſq; norit artē, in ea ſe exerceat, 9. Theocritus.
Quando nō ut qmus, ut poſſimus uelimus. 7. Ariſtoteles.

R.

Regis conſideratio, 1. Ex hiſtoria. & . 2. Pythagoras.
Reip. adminiſtratiōis cōſideratio. 5. Solon. & 10. Pythago.
Rhetor moribus magis q̄ oratione pſuadebit, 29. Demoſthe.

S.

Sacerdotes apud Phrygios nō ſepeliūtur. 34 Phryges.
Sacrificio pietatis diſputatio præcedat, 22. Ex eo Perſa.
Sacrificij loco caſta uita habetur apud deū. 7 Iſæus.
Sagitta ex Sicilia primum delata, 4. Archida. Age.
Sauromatarum ritus, 21. Ex Nicolao.

Sauromatarum in fœminas obedientia, 21 Ex Nicolao.
Salurus octuaginta filios mares habuit, 27, Ex Plutarch.
Sapionis mos, 19. Sapio.
Scytharum Regum conſuetudo, 34. Tauri gens.
Scythia Anacharſis patria, 28. Anacharſis.
Scythia ignobilis putatur, eadem. Anacharſis.
Secretorum conſideratio, 20. Ariſtoteles.
Semiramis ſatum, 7. Semiramis.
Semper inops quicunq; cupit. 3. Socrates. et. 6 Euſebius.
Senectutis conſideratio. 32. Ex Phaucrino. & Democritus.
Senectus hyemi comparata 32. Eratoſthe. & Patrocles.
Sepulchri conſideratio, 34. Socrates.
Sepulchrum non uiolandum, 7. Semiramis.
Sera nimis uita eſt craſtina, uiue hodie. 14. Epicurus.
Serui liberum uulnerantis pœna, 22. Plato.
Seruo bono nihil in uita melius, 24. Menander.
Seruo ſapientiore q̃ ſit opus, nihil peius, 24 Idem, Seruo.
Seruus ebrius non caſtigandus, 11. Demetrius.
Sialia ſagittas prima excogitauit, 4. Archida: Age.
Silentij conſideratio, 17. Xenocrates.
Sindi populi mos ex piſcibus, 34. Sindi.
Socij trifariam examinandi, 11. Idem, Triſa.
Socrates Sophroniſcum filium habuit, 31. Socrates, cum
Socrates Alcibiadē diuitijs elatū reprimit 15 Aelianus.
Socratis conſtantia in morte filij, 31. Socrates, cum
Socratis ſatum de ſepulchro. 34. Socrates, cum
Socratis ſatum de parentū cura in filios, 27. Xenophon,
Somnus mortis frater & imago, 33. Gorgias Leo
Spei conſideratio, 51. Linus.

Spes mentem hominum fouet, 30, Hermolaus,
Status popularis melior tyrannide, 12 Periander,
Studia hominum uana derident ſuperi, 30, Socrates,
Stultos regere peius, quàm regi, 21, Democritus.
Superbia in homine nihil deterius, 11 Idem: Vt tur.
Superbus omnis ſtultus, 15, Socra: Vtres,

T.

Tacere nõ dicẽda omniũ eſt difficillimũ, 20 Ariſtoteles,
Talcheorum ritus de nuptijs, 22 Ex eo: Talch.
Tauri gens Scythica, 34 Tauri,
Thebanorũ ritus in corruptiõe iuſtitiæ, 4 Plutarchus,
Temperantiæ conſideratio, 10, Heraclytus,
Temperantiæ diſputatio potũ præcedat, 22, Ex eo: Perſa.
Temporis magis q̃ alius rei paupes ſumus 30 Zeno: Nos,
Tempus triſtitiæ & doloris medicus, 34. Philopides,
Terra fida, infidum mare, 12, Thales,
Texẽdi cura apud Iberos Hiſpaniæ populos, 10, Plato.
Texendo mulier fit glorioſa, 25, Eadem inter,
Tonderi apud Indos ignominiæ datur, 22, Ex Nicolao,
Triſtitiæ conſideratio, 8, &, 30, Socrates.
Troiani iuramento non utuntur, 21, Ex eo: Phry,
Troiani ter in uita lauantur, 7, Democritus
Turpe ſenex miles, turpe ſenilis amor, 32, Cato,

V.

Vbi theſaurus tuus, ibi & cor tuum eſt, 19, Anacreon,
Velocior pedibus ubinã in regẽ eligitur, 22, Ex eo: Alate.
Veneris conſideratio, 24, Euripides, & Theophraſt,
Veritatis conſideratio, 13, Plato,
Verum qui dixeris, is proximus deo eſſe iu

dicabitur, 13, Pythagoras
Viani bonitas emptiõis cauſa eſt potiſſima 19 Themiſthec,
Viãnis ſi maledixeris, quæ nolles audies, 12, Chilon: Inho,
Vinum menſuram expoſcit, 2, Aeſchylus,
Vinum uelut ignis intus adurit, 2, Erathoſte,
Virginitatis authoritas qualis, 22, Exeo: Atlan,
Viri legibus, mulieres autẽ maritorũ moribus parere decet, 25, Socrates,
Virtus à diuitum domibus exulat, 29, Dioge. Virtus
Virtus immobilis eſt poſſeſſio, 8. Idem, animi.
Vitæ humanæ cõſideratio. 30. Ariſtoteles, & 33. Diogenes,
Vita omnis noſtra theatro ſimilis, 31, Ariſton,
Vlyxis errores ſimpliciter inqrere inutile eſt. 9 Bion.
Voluptas fœlicitas eſt non pœnitenda, 30, Socrates,
Voluptas honeſta eligenda, 10. Demoſthenes.
Vxor pulchra pœna, turpis aũt cõmunis. 24. Pittacus.
Vxor proprio uiro placere debet, 15, Theano,

X.

Xenophontis ſatũ de parentũ cura in filios, 27. Xenoph.
Xenophontis ſatũ de pulchrorũ tractatione, 24. Plutarch,
Xenophontis conſtantia de morte filij, 31, Ad Xenoph.
Xenophontis modeſtia in mortis articulo, 34. Xenoph,

Z.

Zona Ibera, Prouerbij loco. 10. Plato.

Impreſſum Cracouiæ per Hieronymum Vietorem.
Anno. M. D. XXXVIII.

Sub ficia inmicus bulls ne

gaudeat [illegible]

Konserwacja dokonana w r. 195[illegible]
przez Piotra Karowskiego
Introligatora Biblioteki Miejskiej

B 824